UNIV. BIBLIOTH.
* 1906 *
HELSINGFORS

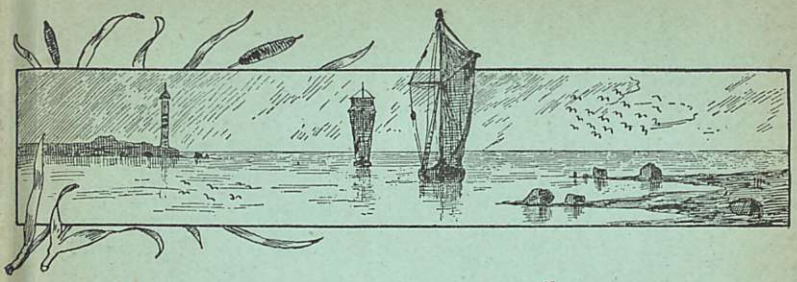

JOUTOHETKINÄ

Huvittavaa lukemista pojille.

I.

PETTER SIMPEL.

KAPTEENI MARRYATIN

kertomuksen mukaan nuorisolle mukaellut

GUSTAV HÖCKER.

SUOMENSI A'ATTO S.

PORVOOSSA, 1891.

Werner Söderström.

Petter Simpel.

Kapteeni Marryatin

kertomuksen mukaan nuorisolle mukaellut

Gustav Höcker.

Suomensi Aatto S.

Porvoossa
Werner Söderström

Porvoossa 1891,
Werner Söderströmin kirjapainossa.

Ensimmäinen luku.

Eräässä pienessä kaupungissa Englannissa eli tämän vuosisadan alulla kunnianarvoinen pappi Simpel, jolla oli kaksi poikaa ja monta tytärtä. Nuorempi poika Petter oli jo ehtinyt siihen ikään, jolloin oli valittava jokin elämän ura. Häntä pidettiin vähän yksinkertaisena ja hölmönä, vaikka hän ei ollut suinkaan koulussa ollut laiska vaan päin vastoin oli hankkinut itselleen kaikki tiedot, mitä hänen ikäiseltänsä pojalta saatettiin vaatia; mutta hän oli hiukan herkkäuskoinen, niin että toiset pojat voivat häntä narraella ja että sanottiin hänen ei suinkaan olleen mukana ruutia keksimässä. Petterin isältä ei jäänyt huomaamatta, että pojalla kyllä oli henkisiä lahjoja; mutta ne olivat nukuksissa, ja niiden herättämiseksi tarvittiin kovaa pudistelemista. Pappi Simpel sen tähden ajatteli olevan ehkä Petterille parasta joutua vähän ulos maailmaan, jossa opitaan pitämään silmänsä ja korvansa auki, ja tuskinpa sitä varten oli sopivampaa ammattia kuin merisotamiehen.

Päätettiin siis, että Petterin oli lähteminen merille. Hänen isänsä kirjoitti eräälle tutullensa, joka oli kapteeni ja lupasikin ottaa laivallensa Petterin kadetiksi, ja kun kadetti ei ole mikään laivapoika, vaan alaupseerin arvoi-

nen mies, niin saatettiin toivoa, ett' ei Petterin tarvinnut peljätä pahaa kohtelua.

Kuin oli hankittu tarpeelliset liinavaatteet ja säännönmukainen univormu, joka kuitenkin toistaiseksi pistettiin arkkuun, heitti Petter vanhemmilleen ja sisaruksilleen hellät jäähyväset ja nousi kyytivaunuihin matkustaakseen Lontoon kautta määräpaikkaansa, satamakaupunkiin Portsmouthiin. Lontoosen asti oli hän vaunuissa ainoana matkustajana, mutta sieltä tuli hänelle kumppaniksi eräs harmaanuttuinen herra. Se kyseli häneltä, mihin hän oli matkalla ja mitä varten, ja kuin Petter sen kaiken tarkkaan kertoi, kysyi hän vielä laivan nimeä, jolla Petterin oli alkaminen uutta ammattiansa. Petter oli nimen unhottanut ja otti sen tähden taskustaan kirjeen, jonka isänsä oli antanut hänelle kapteenille vietäväksi.

„Kapteeni Savagelle hänen majesteettinsa laivalla Diomedella" luki Petter ääneen päällekirjoituksen kirjeestä. Hänen suureksi kummastuksekseen otti vieras herra hyvin rohkeasti häneltä kirjeen kädestä ja yritti sitä avaamaan.

„Malttakaas! ette saa avata", kielsi Petter temmaisten kirjeen pois vieraan kädestä, „en minä voi antaa teidän sitä lukea; sellaista julkeutta muuten ei sivistynyt mies yrittäisikään tekemään."

„No, miten tahdotte, nuori herra", vastasi vieras.

Sitte vieras kääriytyi harmaasen pitkään nuttuunsa eikä enää koko matkalla puhunut sanaakaan Petterin kanssa. Petter puolestaan luuli tehneensä suurenkin urhotyön, kun oli jyrkällä käytöksellään saanut vieraan vaikenemaan.

Portsmouthiin saavuttuaan kyseli Petter hyvää ravintolaa. Häntä neuvottiin „Sinitaloon", jossa enimmillä merikadeteilla oli tapana käydä. Sinne hän läksikin, ja astuttuaan vierashuoneesen huomasi sen olevan täynnä nuoria kadetteja. Arkku oli luvattu kestkievarista lähettää jäljestä, mutta kun sitä ei kuulunutkaan, kysyi Petter moneen kertaan ravintolan palvelijalta, eikö arkun kantomiestä jo viimeinkin näy.

„Onko teidän arkussanne sitte niin kalleita aarteita, kun siitä niin huolissanne olette?“ kysyi eräs kadetti, joka oli kuullut Petterin hätäilemisen.

„Siinä on minun univormuni“, vastasi Petter, „ja niin kauan, kuin sitä en saa käsiini, täytyy minun pitää tätä viheriävarpusen pukua, joka on ylläni.“

„Oletteko siis ehkä kadetti?“ kysyi toinen vielä.

Petter myönsi olevansa.

„Saanko kysyä, mihin laivaan te tulette?“

„Diomedelle, jonka päälikkönä on kapteeni Savage.“

„Diomedellekö?“ toisti kysyjä. „Kuules, Robinson!“ sanoi hän eräälle kadeteista, jotka olivat tulleet keskustelijain ympärille ja veitikkamaisesti iskivät silmää toinen toiselleen, „eikö se ole juuri se frekatti, jolla kadetit saivat viisikymmentä keppiä selkäänsä, kun eivät olleet kirjoittaneet puhtaaksi viikkokertomustansa?“

„On kyllä“, vastasi Robinson nauruaan pidätellen, „ja vasta tänään lyötti kapteeni Savage eräälle kadetille viisikolmatta keppiä, kun hänellä oli tulipunaiset kellonperät.“

„Hän on pahin tyranni koko sotalaivastossa“, jatkoi kadetti. „Viime matkalla hän piiskautti koko laivaväen, kun tuuli ei ollut myötäinen eikä laiva kyllin nopeasti joutunut eteen päin.“

„Hyvänen aika!“ huudahti Petter, huomaamatta, että toiset tekivät hänelle ivaa, niin kuin kadetit yleensä ovat tunnetut vallattomiksi pilkkakirveiksi. Herranen aika, sittehän minua oikein pelottaa mennä kapteeni Savagen luo.“

„Minä surkuttelen teitä, mies parka“, sanoi toinen, „teille annetaan selkään, niin että tuskin hengissä pysytte. Siinä laivassa on jäljellä ainoastaan kolme kadettia, muut ovat kaikki karanneet. Eikö totta, Robinson?“

„Ei, siellä on enää vain kaksi, kun Matthews parka kuoli liiallisista ponnistuksista. Hänen täytyi päivät tehdä työtä, niin että vertä hikoili, ja kuusi viikkoa sitä paitsi

olla vahtina, kunnes hänet äskettäin eräänä aamuna löydettiin kuolleena arkullansa istumasta."

„Hyvänen aika!" virkkoi Petter. „Ja kuitenkin olen minä kuullut kapteeni Savagen kohtelevan väkeänsä varsin hyvin.

„Niin, sitä huhua hän levittelee kaikkialla", vastasi Robinson, „mutta älkää unhottako, mitä teille sanoin; kyllä sen kaiken huomaatte todeksi. Tulkaa nyt istumaan tänne meidän seuraamme. Juokaa lasi groggia, niin se tekee murhestuneen mielenne jälleen iloiseksi."

Petter oli nyt kylliksi kuullut tulevan kapteeninsa hirmuisuudesta. Hän oli aivan toivotonna ja mietiskeli, eikö olisi viisainta palata jälleen kotiin. Mutta kun hän kysyi kadeteilta, mitä he siitä ajattelivat, kehoittivat he häntä luopumaan moisesta päätöksestä. Muutenhan häntä katsottaisiin karkuriksi, otettaisiin kiinni, missä vain tavattaisiin, ja hirtettäisiin.

Onnettomuudekseen unhotti Petter isänsä neuvot ja antoi itseänsä kadettien houkutella juomaan enemmän groggia kuin hän oikeastaan sieti. Viimein hänellä koko maailma näytti silmissä pyörivän; hän ei viimein enää tiennyt omaa nimeänsä, ja ravintolan isännän täytyi kantaa hänet vuoteesensa. Seuraavana aamuna herätessään oli hänellä hirveä päänpakotus, hän tuskin muisti mitään koko eilisillasta. Hän katui hyvin hulluuttansa ja päätti täst' edes koko ikänsä olla varovainen eikä juoda enää koskaan itseään, päihinsä vaan aina muistaa vanhempiensa varoitukset.

Kuin hän meni alas ravintohuoneesen, olivat eileiset kadetit jo kaikki siellä koossa.

„Kas, kas, herra viheriävarpunen!" ilvehti eräs hänelle jo ovelle vastaan. „Mitä tyhmyyksiä te eilisiltana teitte; kapteeni Savage on hyvin suutuksissaan teihin."

„Paha kyllä olin minä juovuksissa", tunnusti Petter häpeissään, „mutta en minä kuitenkaan luullut kapteenin siitä saavan tietoa."

„No, hänen tietysti olisi pitänyt olla kuuro ja sokea, jos hän sitä ei olisi teistä huomannut. Kyllä se teidän käytöksestänne selvästi näkyi teaatterissa.“

„Teaatterissako?“ kysyi Petter hämmästyen. „Olinko minä sitte eilisiltana teaatterissa?“

„Olitte kyllä!“ vastasi kadetti, koettaen pysyä vakavan näköisenä. „Me teitä kaikin tavoin pidättelimme, mutta te vain läksitte teaatteriin, vaikka olitte niin juovuksissa. Kapteeni Savage oli pahaksi onneksi samassa loosissa ja te sanoitte häntä verenhimoiseksi tyranniksi ja kohtelitte häntä hyvin ylenkatseellisesti. Ettekö sitte muista sitä enää?“

„En muista rahtuakaan“, vaikeroi Petter, ja hänelle alkoi kylmä tuskanhiki nousta otsalle. Oi, jospa olisin muistanut rakasten vanhempaini neuvoja! He minua niin usein varoittivat karttamaan juomista ja huonoa seuraa.“

„Mitä? Sanoitteko jotakin huonosta seurasta?“

„Sanoin“, vastasi Petter.

„Ketä sillä tarkoititte, herra Viheriävarpunen?“

„Nimeni on Petter Simpel. Ja huonolla seuralla tarkoitan minä niitä, jotka minut houkuttelivat eilisiltana juopumaan.“

„Tulimmaista!“ tiuskasi muka hyvin suutuksissaan kadetti Robinson, joka oli enemmän kuin muut kiihottanut Petteriä juomaan, „tulimmaista! se vaatii vertä! En minä voi jättää tätä häväistystä pois pesemättä. Minä vaadin hyvitystä.“

„Minä teille sitä mielelläni annankin, vaikk' en vielä koskaan ennen ole duelloinut“,*) vastasi Petter. „Isäni minua siitä varoitti, sanoen duellia suureksi synniksi lähimmäisrakkauden käskyä vastaan sekä Jumalan kiusaamiseksi, kun siinä pannaan alttiiksi oma henkensä ja vielä toisenkin. Isäni sanoi myöskin ihmisen kunniaa pal-

*) Duelloimiseksi sanotaan erästä tapaa ulkomailla, kun loukkaukset sovitetaan siten, että riitelijät ampuvat toinen toistaan taikka miekoilla tappelevat.

jonkin kalliimmaksi kultaa, vaan se pannaan duellissa alttiiksi mitättömästä lyijypalasta."

„On siinä vähä tottakin", huomautti toinen kadetti. „Eikö voitaisi asiaa muuten sopia?"

„Ei", vastasi Robinson äreästi, „minä himoitsen Petter Simpelin vertä. Kuka rupeaa minun todistajakseni?"

„Minä!" ilmoitti eräs kadetti. „Mutta minäkin rupean siksi ainoastaan erityisestä ystävyydestä sinua kohtaan, sillä eipä tämä ole mikään tasapuolinen taistelu, kun sinä olet kelvottoman hyvä ampuja. Mutta kuka rupeaa herra Simpelin todistajaksi? Hänellähän ei ole täällä ketään ystävää."

„Onpa kyllä", vastasi vanhin kadetti, joka oli koko ajan tarkastellut Petteriä ja iloitsi hänen tyyneydestään ja rohkeudestaan. „Hän on, kuten näen, rohkea poika. Minä rupean hänen todistajaksensa."

Petter tiesi, että hänen täytyi pitää yllä upseerinarvoansa, ja päätti siis taipua yleisen tavan mukaan, vaikka hänen sydämmensä sykkikin kovasti; kuitenkin hän näköään pysyi hyvin rauhallisena.

Niinpä päätettiin selvittää asia heti paikalla puistossa ravintolan takana ja että riitelijäin piti duelloiman pistooleilla. Ensin Petter kuitenkin meni huoneesensa ja kirjoitti vanhemmilleen kirjeen sen varalle, jos hänet duellissa surmattaisiin. Kun hän sitte tuli puistoon, olivat jo kaikki kadetit siellä koossa sekä muutamia ravintolan palvelijoitakin, ja koko joukko näytti ilmeisesti olevan hyvin iloisella tuulella. Todistajat puhuivat vähän aikaa hiljaa keskenään ja mittasivat sitte välimatkan, kaksitoista askelta. Kummallekin duelloitsijalle annettiin pistooli, ja kun Petter ei ollut vielä koskaan pitänyt kädessään ampuma-asetta, niin todistajansa hänelle opetti, miten pistoolia lauaistaan. Oli sovittu, että todistajat antoivat merkin ja silloin piti kumpaisenkin yht' aikaa ampua. Petter oli varmasti vakuutettu tulevansa surmatuksi tai ainakin haavoitetuksi, ja kuin merkki annettiin, um-

misti hän silmänsä ja laukasi pistoolinsa ilmaan, sillä hän ei tahtonut tavata vastustajaansa. Pistoolit pamahtivat; Petteriä pyörrytti, hän luuli olevansa haavoitettu; mutta pianpa huomattiin, ett' ei hänelle ollut vähintäkään vahinkoa. Todistajat sekautuivat nyt asiaan ja kehoittivat duelloitsijoita antamaan toisilleen kättä, johon kumpikin heistä heti suostuikin. Koko joukko siirtyi nyt ravintolan saliin ja kävi aamiaiselle, jota Petterkin nyt söi jo paljon helpommalla ja paljon iloisemmalla mielellä. Kadetit ilmoittivat nyt hänelle, että hekin kaikki olivat „Diomeden" miehiä niin kuin Petter ja iloitsivat hyvin, että heidän uusi kumppaninsa osasi seisoa tulessa, sillä kapteeni Savage oli muka hirmuinen veitikka, purjehteli kiinni kaikki vihollislaivat, sekä suuret että pienet, mitä vain eteen saattui, eikä vähääkään aristellut purjehtia aivan vihollispatterin kanunain suuhun.

Aamiaisen jälkeen vaihtoi Petter viheriän pukunsa univormuun, sillä jopa hänen oli aika mennä ilmoittautumaan kapteenille. Miten ylpeä hän olisi ollutkaan lähtiessänsä nyt univormu-puvussaan ensi kertaa kävelemään, ell' ei häntä olisi kiusannut hirmuisen kapteenin pelko, jota hän vielä eilisiltana oli niin pahasti loukannut teaatterissa. Helppohan on ajatella Petterin tilaa, kuin hän koputti toisessa ravintolassa sen huoneen ovea, jossa kapteeni Savage asui, ja miten peloissaan hän totteli voimakkaasti lausuttua kehoitusta „astukaa sisään!" pyyhittyään ensin otsaltansa virtailevan tuskan hien.

Viimein oli hän siis kapteenin huoneessa, mutta tuskin uskalsi katsoa ylös; hän näki ainoastaan kahden miehen varjot, ja hänen polvensa vapisivat niin, että hän luuli tuohon paikkaan kaatuvansa.

„Ah, herra Simpel!" tervehti kapteeni. „Minua ilahutta nähdä teitä täällä.

Ääni kuului niin ystävälliseltä, että Petter kummastuen katsahti ylös eikä ollut uskoa silmiänsä, sillä mies, joka seisoi hänen edessään univormussa, poletit olkapäillä

ja miekka sivulla oli juuri sama harmaanuttuinen matkustaja, joka oli kyytivaunuissa yrittänyt avaamaan samaa kirjettä, kuin Petter nyt piti vapisevassa kädessään, ja jolle hän oli sanonut, ett' ei hän muka ollut sivistynyt mies. Petter oli juuri vaipua polvilleen rukoilemaan armoa, kuin kapteeni, huomaten hänen mielentilansa, purskahti iloisesti nauramaan.

„Tunnetteko minut nyt, herra Simpel?“ kysyi hän yhä vielä nauraen. „No, rauhoittukaahan, te teitte vain velvollisuutenne, kun otitte minulta pois kirjeen, sillä ettehän tunteneet, kuka minä olin. Teidän käytöksenne minua miellytti. Käykää istumaan, herra Simpel, ja olkaa aamiaisella meidän kanssamme. Kapteeni Courtnay“, sanoi hän toiselle, „tämä on uusi kadetti ja tulee palvelukseen minun laivalleni. Me matkustimme yhdessä kyytivaunuissa.“

Kapteeni Savage kertoi koko tapauksen ja toinen kapteeni nauroi sitä oikein sydämmestänsä. Petterin mieli keveni nyt melkoisesti, vaikka hän ei voinutkaan käsittää, kuinka kapteeni Savage ei virkkanut mitään teaatterihistoriasta.

„Olitteko eilen teaatterissa, Savage?“ kysyi äkisti toinen kapteeni.

„Oh! nyt se tulee!“ ajatteli Petter, ja taaskin kihosi hänelle tuskanhiki otsalle.

„En“, vastasi kapteeni Savage, „minä olin illallisella amiraalin luona.“ Se vastaus poisti koko sentnerin painon Petterin sydämmestä, ja nyt vasta hänelle selvisi, että kadetit olivat tehneet hänelle rumaa pilaa.

Kapteeni Savage kysyi Petteriltä, miten hän oli viettänyt aikansa Portsmouthissa ja oliko hän jo saanut tuttavia. Kun Petteriä vanhempansa olivat aina neuvoneet puhumaan suoraa totuutta, tunnusti hän kapteenille kaikki, mitä oli tapahtunut, kertoi, mitä kadetit olivat kapteenista sanoneet, eikä salannut sitäkään, että hän oli ollut juovuksissa ja duelloinut.

Kapteeni Savage kuunteli hyvin tarkkaan, ja hänen

täytyi välistä purra huuliansa, ett' ei nauruun purskahtaisi. Viimein hän vastasi:

„Herra Simpel, teidän on paras mennä heti laivalle, jossa on peräänkatsojia. Maalla saatettaisiin teille tehdä vielä monta kujetta, sillä te olette kokematon nuori mies, kuten jo olen huomannut. Mitä koskee noihin kertomuksiin minun luonteestani, niin saattepahan oppia tuntemaan minut ja sitte myöskin huomaamaan, että siinäkin kohdassa on teille tehty pilaa. Minä annan käskyn, että teidät toimitetaan laivalle.“

Sillä tavalla selvisi Petter ensimmäisestä käynnistään kapteenin luona ja tunsi itsensä hyvin onnelliseksi, kun kaikki oli niin hyvin käynyt. Hän meni majapaikkaansa ja pani kaikki tavaransa kokoon, ja jo samana päivänä noudettiin hänet Diomede-laivalle. Siellä otti hänet vastaan ensimmäinen luutnantti.

„Herra Simpel“, sanoi luutnantti katseltuaan Petteriä hyvän aikaa tutkivaisesti, „kapteeni ilmoittaa, että te olette hiukan heikkopäinen. Mutta en minä näe mitään sellaista teidän kasvoissanne; päin vastoin olen hyvin taipuvainen uskomaan teitä hyvälahjaiseksi nuorukaiseksi. Toivoakseni te myöskin osoitatte, että se hyvä luuloni on tosi.“

Ne sanat olivat omansa herättämään Petterissä kunnianhimoa ja hän päätti, että ensimmäisen luutnantin ei pitänyt pettymän. Muutamain päivien kuluttua tulivat kaikki muutkin kadetit laivalle, ja kapteeni Savage saavuttuaan kutsui heidät kokoon.

„Hyvät herrat“, alkoi hän puhua vakavasti, „minä olen saanut kuulla, millä tavalla muutamat teistä ovat herra Simpelille minun luonnettani kuvaelleet. Minun täytyy siis ensin tehdä teille muutamia kysymyksiä ja toivon teidän niihin vastaavan tunnollisesti. Siispä huomatkaa tarkkaan! Olenko minä koskaan antanut kellekään kadetille viittäkymmentä keppiä selkään, kun hän ei ollut kirjoittanut puhtaaksi viikkokertomustansa?“

„Ette!“ vastasivat kaikki peloissaan.

„Olenko minä koskaan lyöttänyt kellekään kadetille viittäkolmatta keppiä siitä syystä, että hän on pitänyt tulipunaisia kellonvitjoja?“

„Ette koskaan!“ vastasivat kaikki kuin yhdestä suusta.

„Onko koskaan minun laivallani kukaan kadetti kuollut liiallisista ponnistuksista tai löydetty häntä arkkunsa päältä kuolleena istumasta?“

Taaskin tunnustivat kaikki, ett' ei sitä ollut tapahtunut.

„Hyvä“, jatkoi kapteeni, „ja nyt haluan tietää, kuka teistä on koettanut levitellä sellaista panettelua minusta julkisessa ravintolassa? Ja ilmoittautukoon myöskin hän, joka on pakottanut herra Simpelin duelloimaan ja siten panemaan alttiiksi henkensä.“

„Mitä duelliin tulee“, vastasi Robinson, Petterin riitaveli, „niin pistoolit olivat ladatut ainoastaan ruudilla eikä luodilla. Koko asia oli vaan leikkiä.“

„No, leikkiä se minunkin puolestani olkoon tällä kertaa“, sanoi kapteeni, „vaikka se onkin hyvin huonoa leikkiä ja minä sitä ankarasti rankasen, jos sitä toiste tapahtuu. Mutta nyt minä vielä kysyn, onko teidän kapteeninne hyvä mainekin leikin veroinen? Kuka teistä uskaltaa levitellä minusta niin häpeällista panettelua?“

Ei kukaan tohtinut vastata.

„No hyvä“, jatkoi kapteeni, „koska te pelkäätte suoraa tunnustusta, niin täytyy minun turvautua herra Simpeliin. Nimittäkää te minulle ne“, kehoitti hän Petteriä, „jotka teitä koettivat saada uskomaan tuota kaikkea minusta.“

Petter ei tahtonut ruveta syyttäjäksi, varsinkaan kun kadetit olivat duellin jälkeen hänelle olleet hyvin ystävälliset.

„Kapteeni Savage“, vastasi hän siis, „jos sallitte,

niin minä katson koko asiaa, kuin olisin ilmoittanut sen teille ainoastaan tuttavuuden luottamuksesta."

„Luottamuksestako?" virkkoi kapteeni. „Mitä te puhutte! Onko koskaan kuultu kapteenin ja kadetin olevan keskenään tuttavan luottamuksen kannalla.

„Ei kapteenina ja kadettina", vastasi Petter, „mutta kunnon miehinä."

Kapteeni ei voinut pidättää nauruansa, johon myöskin ensimmäinen luutnantti yhtyi.

„Kiittäkää herra Simpeliä", lausui kapteeni kadeteille, „ett' en minä ota kovemmin kiinni asiasta. Minä olen vakuutettu, ett' ette totta tarkoittaneet kuvaillessanne minua uudelle kumppanillenne niin huonoksi mieheksi; mutta mitä leikillä sanotaan, se hyvinkin usein totena edelleen kerrotaan. Herra Simpel on teidät suojellut kovasta rangaistuksesta ja minä toivon, että te olette hänelle siitä kiitolliset ettekä täst' edes enää valitse häntä huonojen sukkeluuksienne esineeksi."

Erotessaan pudistivat kadetit Petterin kättä ja sanoivat häntä kunnon mieheksi. Sittemmin myöskin näkyi, että he ottivat varteen kapteenin kehoituksen, sillä Petterillä ei ollut enää koskaan mitään kärsimistä heidän taipumuksestaan pilantekoon.

Toinen luku.

Taivan lähtövalmistukset olivat jotenkin lopussa, odoteltiin enää vain käskyä, minne sen tuli purjehtia. Silloin juuri oli lähiseudulla markkinat, joissa tavallisesti oli hyvin hauska elämä, ja kadetit saivat luvan mennä sinne. Petterkin läksi muiden kanssa maalle. „Sinitalossa“ syötiin aamiainen, jonka jälkeen koko joukko nousi vaunuihin ja saapui muutaman tunnin kuluttua markkinapaikkaan.

Siellä oli hyvin kirjava elämä. Kojupuoteja oli rakennettu joukottain, kaikkialla häilyi lippuja kirkkaassa auringonpaisteessa, piparkakkujen, sokurileivoksien ja leikkikalujen myöjiä oli lukemattomia. Ihmiset, sekä suuret että pienet, tunkeilivat toinen toisensa ohitse, ja joka taholta kaikui soittoa. Tietysti oli siellä myöskin monta ilveilypuotia. Kaikenlaiset vekkulit heittivät kuperkeikkaa taikka pyörivät rattaana, söivät tulta, lappoivat suustansa loppumattoman pitkiä nauhoja taikka näyttivät kuka mitäkin taitoansa. Tuonne oli rakennettu sirkus ja koko ratsastajaseura oli kultapaperikoruissaan hevostensa seljässä rakennuksen ovilla torvensoittajain kaiutellessa iloisia säveliä. Toisessa kojussa maailman suurin jättiläinen ja pienin kääpiö näyttelivät itseään rahasta. Viehättävin kaikista merkillisyyksistä oli eläinkartano, ja kadetit kä-

veltyään koko markkinapaikan ristiin rastiin, menivät sinne hämärän tullessa, jolloin ruvettiin syöttämään petoja. Suuri, monikynttiläinen kruunu valasi huoneen sisusta, ja vartia käveli häkiltä toiselle, ärsytti pitkällä rautasauvalla eläimet nousemaan ylös ja piti kustakin pienen esitelmän. Muiden muassa oli siellä myöskin tapiiri, kenguru, hyeena, bengalilainen kuningastiikeri, elefantti ja monta leijonaa. Linnuista herätti huomiota varsinkin pelikaani suurine, nokan ja kaulan alla riippuvine kukkaroineen, jonka vartia käänsi päähänsä myssyksi, samalla hyvin vakavasti kertoen erästä yleistä tarinaa, että pelikaani poikasiansa ruokki omalla verellään. Kohta sitte alkoi petojen ruokkiminen ja eräs naarasleijona jo äreästi möristen pureskeli sille heitettyä härjänjalkaa, kuin vartia varomattomasti huiskautti rautasauvaansa, niin että se kovasti sattui kruunuun ja kruunu putosi maahan. Se tosin ei sattunut keneenkän, mutta hipasi pudotessaan naarasleijonan häkkiä ja avasi sen oven. Vielä nähtiin ulos hyppäävän pedon ruumis ilmassa, mutta sitte oli pilkkopimeä. Silmänräpäyksessä joutui suuri ihmisjoukko pelon ja kauhun valtaan ja sanomattomaan häiriöön. Oli siinä itkua ja parkua, tunkeutumista ja sysimistä, kun ei kukaan tiennyt mihin mennä. Petter työnnettiin seljin erään häkin seinää vasten, ja kun hän tunsi siellä jonkun pedon kynnet eikä kuitenkaan päässyt pois tiheän ihmismuurin läpi, niin hän toivottomuudessaan ripeästi kiipesi ylös päin, sillä hänelle johtui mieleen, että ylhäällä oli ollut ainoastaan lintuja. Mutta tuskin ehti hän luulla jo päässeensä turvaan, kuin hänen päällensä taaskin hyökättiin takaa päin ja hänestä tuntui, kuin häntä olisi isketty teräkuokalla. Kuten hän pian huomasi, oli hän joutunut aivan lähelle pelikaania, joka häntä nokallaan hakkasi. Petter sen tähden kiirehti pois verenhimoisen linnun läheltä ja pimeässä kiipeillessään löysi sen häkin avonaisen oven, josta leijona oli pois hypännyt. Onnellisemmin ei olisi voinut sattua; Petter pujahti häkkiin, pani ristikko-

oven kiinni ja pysyi ihan rauhassa pikku huoneessaan melun ja hädän vallitessa muussa ihmisjoukossa. Soittajat, jotka olivat olleet ulkona, tunkeutuivat nyt sisään tulisoitsujen ja ladattujen pyssyjen kanssa, ja silloin ilmestyi hirvittävä näky. Paljo ihmisiä oli maassa pitkällään, niin että Petter ensin luuli leijonan surmanneen heidät kaikki. Onneksi olivat he vain tungoksessa kaatuneet eikä ainoakaan loukkautunut pahasti. Leijonaa ei löydetty mistään; sen tähden kauhu, joka oli tähän asti vallinnut sisällä, levisi nyt ulkonakin seisovaan ihmisjoukkoon. Viimein kuitenkin löydettiin peto erästen vaunujen alta, johon se oli ryöminyt, sillä se näytti yhtä paljon pelänneen kuin ihmisetkin. Heitettiin verkkoja leijonan päälle ja niihin hyvästi kiedottuna vedettiin se hännästä takaisin eläinhuoneesen. Kukapa voisi kuvaella Petterin kauhistusta, kun hän näki nykyisen olopaikkansa oikean asukkaan palaavan ottamaan jälleen haltuun häkkiänsä! Tietysti autettiin hänet heti ulos ja leijona työnnettiin sijaan. Mutta pelikaani ja hyeena, joiden lähelle Petter oli ensin joutunut, olivat niin pahasti repineet hänen vaatteensa, että hän voi lähteä paluumatkalle vasta sitte, kuin kumppanit olivat nenäliinoillaan sitoneet pahimmat paikat.

Muutamien päiväin kuluttua tästä seikkailusta läksi frekatti purjehtimaan Biskaijanlahteen, jossa sen piti ajella vihollislaivoja. Niinpä uiskenteli Petter ensi kertaa merellä, joka oli tuleva hänen kodiksensa, ja alussa miellytti se häntä varsin suuresti. Mutta kohtapa hän tunsi voivansa pahoin ja hänen täytyi mennä kajuuttaan, jossa hän sitte makaili joko riippumatossaan tai arkuilla, joka hetki luullen tuohon paikkaan kuolevansa. Hän ei voinut syödä eikä juoda, ei astua eikä seista; hän oli meritaudissa, jokahan harvoin säästää ketään, joka lähtee meren aaltojen kiikuteltavaksi. Niin kulutti hän kuusi kokonaista päivää; seitsemäntenä tuli häntä tervehtimään eräs kumppani, O'Brien, sama kadetti, kuin Petterillä oli ollut todistajana duellissa.

„Jos et itse koeta päästä ylös, Petter Simpel,“ sanoi O'Brien, tarkoittaen kyllä Petterin parasta, „niin etpä toden totta koskaan parane. Minä otan siis sinut hoitaakseni ja autan sinut jälleen jaloillesi, eikä meritautia vastaan ole mitään parempaa lääkettä kuin hyvä selkäsauna.“

Ne sanansa O'Brien pani heti toimeenkin, sysäsi armotta Petteriä kylkeen, otti sitte nuoranpään ja lämmitteli sillä sairasta, kunnes hän taipui nousemaan etukannelle. Eipä mikään muu kuin tämä tuntuva kehoitus olisi saanutkaan Petteriä lähtemään kajuutasta. Mutta nyt hänen täytyi portaita myöten ryömiä kannelle, jossa hän kävi istumaan kanuunapenkille ja alkoi katkerasti itkeä. Mitäpä hän olisi antanutkaan, jos olisi nyt ollut kotonaan! Eihän ollut hänen vikansa, että hän ei ollut keksinyt ruutia, kuten kotiväellä oli tapana sanoa, ja kuitenkin tunsi hän itsensä siitä niin julmasti rangaistuksi. Kun O'Brien näin kohteli häntä, vaikka hän muuten oli kaikista ystävällisin Petteriä kohtaan, niin mitäpä hän sitte saattoi muilta odottaa? Näiden katkerain valitusten ohessa tunsi hän kuitenkin ruumiinsa terveemmäksi, ja seuraavana yönä hän ensi kerran vaipui taas virvoittavaan uneen. Aamulla tuli O'Brien uudestaan.

„Tuo meritauti on kavalasti hiipivä kuume, hyvä Petter,“ sanoi hän, „et sinä vielä ole siitä kokonaan parannut, mutta kyllä minä sen karkoitan sinusta.“

Ja O'Brien alkoi eilisen parannustapansa, kunnes Petter oli suomittu pehmeäksi kun kapalolapsi. Vaikea on sanoa, lyönnin pelkoko vaikutti niin virkistävästi, vaiko vilkkaampi veren liike ruumiissa, varmaa vain on, että Petter tämän toisen kokeen jälkeen ei enää tuntenut meritautia ollenkaan, ja saatuaan toisenakin yönä virkistävää unta, tunsi hän nälkää kuin terve mies. Jo ennen hänen pukeumistaan tuli taas O'Brien.

„Annas koettelen suontasi, Petter!“ alkoi hän.

„Ei sitä tarvita. Jo minä olen ihan terve.“

„No,“ sanoi O'Brien, „sittehän et tarvitse enää minun lääkettänikään.“

„Toivottavasti en, sillä eipä se juuri maistunut hyvältä.“

„Oh, sinua tyhmeliini! onko koskaan kuultu lääkkeen olevan herkkua? Kiitä Jumalaa, että olet minusta saanut ystävän, joka sinua sen verran rakastaa, että viitsii antaa sinulle selkään, milloin se edistää terveyttäsi.“

„Kiitoksia, O'Brien,“ vastasi Petter, „mutta toivonpa, ett' en vast' edes enää tarvitse sinun ystävyytesi osoituksia.“

„Ainakaan niin sattuvia vai kuinka?“ ilvehti O'Brien, „mutta kyllä se oli hyvin rehellinen ja sitä paitsi oman voiton pyytämätön ystävyyden työ, kun sinut niin nopeasti paransin, sillä sinun sairaana ollessasi sain minä syödä sinun lihaosasi ja juoda sinun groggisi. Vaan kun nyt olet terve, niin pidät kaiketi niistä itse huolen, ja minulta siis ovat herkkupäivät loppuneet. Niinpä nyt ymmärtänet, ett' et koko elämässäsi ole saanut rehellisempää selkäsaunaa kuin minulta. Ja nyt toivotan onnea parantumiseesi.“

Petter nauroi, antoi kättä rehelliselle ystäväsille ja läksi aamiaiselle, joka maistuikin erinomaisesti.

Kolmas luku.

Viikkokauden kuluessa huomasi Petter ammattinsa paljon miellyttävämmäksi, kuin oli osannut ajatellakaan. Hän koetti kaikin tavoin täyttää velvollisuutensa, ja jos hän joskus erehtyi, niin kapteeni mielellään antoi anteeksi, sillä hän tiesi Petterin hyvän tahdon. Frekatti risteili Biskaijanlahdessa useampia viikkoja ja sai valloitetuksi muutamia vihollislaivoja. Viimein saapui amiraalin lähettämä pikku höyry ja toi kapteenille käskyn purjehtia Välimereen. Koko miehistö oli siitä hyvin iloissaan, sillä Biskaijanlahti, jossa usein on kovia myrskyjä, ei ole mikään mieluinen oleskelupaikka purjehtelijoille, eikä se ollut Diomedellekaan, jonka oli siellä täytynyt kestää ankara rajumyrsky, niin että töin tuskin oli selvinnyt vaarasta, kun myrsky yritti sitä painamaan erästä kallioriuttaa vastaan.

Frekatti läksi tästä vaarallisesta lahdesta ja kääntyi Gibraltarin salmea kohti, johon se kahden viikon kuluttua laski ankkurinsa, aikoen korjauttaa tällä välin saamiansa vammoja. Oli niin paljo tekemistä, että ensimmäinen luutnantti oli monellekin kadetille vastannut eittäen, kuin he pyrkivät maalle. Sen tähden ei Petter uskaltanut

edes kysyäkään, vaikka hän kyllä mielellään olisi läheltä katsonut merkillistä Gibraltarin linnaa.

Eräänä päivänä iltapuolella tarkasti ensimmäinen luutnantti Falkon Petteriä, jonka silmät yhä kääntyivät maata kohti.

„No, herra Simpel," kysyi hän, „mitä te nyt juuri ajattelette?"

„Minä vain ihmettelen," vastasi Petter, koskettaen kädellään lakkiansa, „miten on nuo kovat kalliot voitu tehdä linnaksi."

„Tahtoisitteko kerran nähdä lähempää tätä linnaa?" kysyi herra Falkon hymyillen. „No, kun olette hyvin tehneet tehtävänne ja sitä paitsi olitte niin vaatimaton, ett' ette pyytäneet lupaa, niin minä päästän teidät maalle."

Petter oli tietysti siitä hyvin iloissaan, sitäkin enemmän, kuin hän pääsi lähtemään herra Falkonin seurassa, joka häntä kuljetteli kaikkialla.

Frekatin korjaamisen jälkeen lähdettiin taaskin vesille ja purjehdittiin pitkin Espanjan koko itärantaa ja pysähdyttiin risteilemään Ranskan etelärannalle, jossa eräänä aamuna tultiin lähelle satamakaupunki Cetteä. Siellä huomattiin yht' äkkiä pieni ranskalainen kauppalaivasto, jonka turvana oli muutamia kanuunaveneitä; se asettui ankkuriin erään rantapatterin suojaan. Kun patteri alkoi ammuskella englantilaista frekattia, siirtyi se jälleen etemmäksi, vaan lähetti veneitä rannalle saattamaan patteria vaikenemaan. O'Brien määrättiin yhden veneen päälliköksi, ja hän otti Petterin kanssansa, jota hyvin halutti koetella rohkeuttansa vihollistulen edessä.

Venheet lähestyivät rantaa vihollisten yhä ampuessa, ja vaikka hyökkääjistä jo kaatui kolme miestä, ryntäsivät he kuitenkin urhollisesti patteria vastaan. Englantilaisten noustua maalle läksivät ranskalaiset tykkimiehet pakoon ja patteri oli valloitettu. Kapteeni oli käskenyt miesten naulata kaikki kanuunat ja sitte heti palata laivaan, sillä hän tiesi pitkin rantaa olevan melkoiset joukot vihollis-

väkeä. Venemiehistö oli jo valmiina lähtemään rannasta ja O'Brien Petterin kanssa oli myöskin juuri lähtemässä patterista, kun huomasi yhden kanuunan vielä olevan naulaamatta.

„Seis!“ komensi O'Brien, „meidän pitää tehdä koko työ, sillä tämä yksikin kanuuna voisi meille tehdä paljon vahinkoa.“

Hän ryhtyi heti työhön naulaaman sytytinreikää. Silloin kuului äkisti pyssyjen pauketta ja kohta myöskin täyttä laukkaa luo ratsastavien ranskalaisten töminää.

O'Brien kääntyi Petteriä katsomaan, mutta Petter makasi maassa, sillä hänelle oli luoti osunut jalkaan. Rohkeasti otti O'Brien selkäänsä haavoitetun nuoren ystävänsä ja läksi juoksemaan rantaan toisten kumppanien luo. Mutta jo puolitiessä saivat ranskalaiset sotamiehet hänet kiinni ja veivät hänet taakkoineen takaisin patteriin. Ranskalaiset alkoivat sitte vilkkaasti ampua englantilaisia veneitä, mutta ne pääsivät ulommaksi ja anastivat ranskalaisen kauppalaivaston ynnä sen suojeluslaivat.

„Petter parka,“ sanoi O'Brien laskiessaan kumppaninsa patterissa lempeästi maahan, „me olemme nyt vankina ja sinä sitä paitsi olet vielä haavoitettukin. Mutta en minä sinua jätä, ell' eivät nuo punahousut meitä vain väkivallalla erota.“

Ranskalaiset lakkasivat ampumasta, kun eivät sillä kuitenkaan saaneet mitään aikaan, ja päällikkö meni vankien luo, kysyen, olivatko he uppseerit.

O'Brien nyökkäytti päätään myöntävästi, ja ranskalaiset nauroivat kuullessaan, että pikku Petterilläkin jo oli upseerin arvo. Mutta Petterin ei ollut niinkään helppo nauraa toisten mukaan, sillä haava vaivasi häntä kovin ja jalka tuntui niin jäykältä ja heikolta, ett' ei hän voinut sillä astua askeltakaan. Sen tähden muutamat sotamiehet kantoivat häntä ja häntä kohdeltiin niin hyvästi kuin mahdollista. Sillä tavalla marssittiin Cetteen päin, ja O'Brien astui haavoitetun vieressä, joka pyörtyi monta

kertaa tiellä. Kun puolitoista-tuntisen marssin jälkeen saavuttiin kaupunkiin, vietiin Petter sen överstin asuntoon, joka oli tällä retkellä komentanut ranskalaisjoukkoa ja ruvennut sydämmestänsä säälimään nuorta haavoitettua vankiansa. Petter asetettiin vuoteesen, johon hän vielä kerran pyörtyi. Kuin hän avasi silmänsä, seisoi O'Brien kyynelsilmin vuoteen vieressä.

„Petter, rakas Petter," sanoi hän iloisesti, „Jumalan olkoon kiitos, että vielä elät! Minä jo luulin, ett' et enää koskaan heräisikään."

„Minä tunnen nyt voivani paremmin," sanoi Petter ja pudisti O'Brienin kättä, „mutta minun tähteni sinä jouduit vangiksi, sillä jos olisit jättänyt minut oman onneni nojaan, niin olisit sinä onnellisesti päässyt pakoon."

„Velvollisuuksia täyttäessäni minä jouduin vangiksi", vastasi O'Brien. „Parane nyt vain pian, rakas poika, ja opi käyttämään jalkojasi, sillä niitä kyllä tarvitaan, että voisimme sopivassa tilaisuudessa livahtaa pois ranskalaisten käsistä."

Hiukan nostaessaan päätänsä huomasi Petter huoneessa olevan vielä kolme muutakin henkilöä, joiden O'Brien kaiketi ei luullut ymmärtävän Englannin kieltä. Ne olivat välskäri, översti ja hänen pieni, ihmeen kaunis, noin kahdentoista vuoden ikäinen tyttärensä, joka nyt juuri ojensi Petterille limonaadi-lasia ja näytti hänestä ilmeiseltä enkeliltä.

Petterin juodessa tuli huoneesen vielä yksi upseeri, jonka kanssa översti alkoi keskustella.

„Meistäköhän he nyt puhelevat?" kysyi Petter.

„Minä ymmärrän ranskaa," vastasi hiljaa O'Brien kumartuen lähelle sairasta, „ja ilmoitan sittemmin sinulle, mitä he keskustelevat."

Upseeri poistui puheltuaan vähän aikaa överstin kanssa. Välskäri tutki Petterin haavan ja sitoi sen. Sitte hänkin läksi ja samoin översti pois huoneesta; ainoastaan pikku tyttö jäi vielä ystäviemme luo.

„Ymmärsitkö, O'Brien, mitä upseeri ja översti puhuivat?“ kysyi Petter.

„Upseeri toi sanan kuvernööriltä, joka toivoo, että meidät lähetettäisiin linnan vankilaan kuulusteltavaksi. Mutta översti, joka näyttää olevan hyvin kunnon mies, vastasi, että sinä olet vielä melkein lapsi ja sitä paitsi pahasti haavoitettu.“

„Minä en eroa sinusta, O'Brien. Jos he sinut vievät vankeuteen, niin lähden minäkin; en minä jätä ystävääni yksin vierasten joukkoon.“

„Minua ilahuttaa, rakas Petter, että sinulla on sydän oikeassa paikassa. Jos niin täytyy tapahtua, niin olkaamme yhdessä. Älä muuten luule vankeutta varsin huonoksi paikaksi, poikaseni, sillä onhan siellä kahta vertaa enempi tilaa kuin kadetin kajuutassa, ja pihat, joissa vangit saavat kävellä, ovat kuusi kertaa niin suuret kuin laivan kansi. Toistaiseksi meidän ei sentään tarvinne marssia vankeuteen, sillä minä kuulin överstin sanovan upseerille aikovansa pyytää kuvernööriltä, että minä saisin kunniasanaani vastaan pysyä sinun luonasi, kunnes ehdit kyllin parantua.“

Pikku tyttö antoi nyt Petterille lääkettä, josta hän vaipui virvoittavaan uneen. Tuntikauden kuluttua heräsi hän överstin tulosta, joka puhutteli O'Brienia ranskaksi, mutta sai ainoastaan päänpudistusta vastaukseksi.

„Miksi et vastaa ystävälliselle isännälle ja suojelijalle, kun kuitenkin osaat ranskaa?“ kysyi Petter.

„Hyvin varomatonta olisi antaa huomata, että osaan ranskaa. Täytyy pitää ranskalaiset uskossaan, ett' en minä ymmärrä heidän kieltänsä. Silloin he puhuvat vapaasti meidän läsnä ollessamme, ja me ehkä siten saamme tietää, mitä he meille aikovat.“

„Mutta onko se rehellistä, O'Brien?“

„Huomaahan toki, Petter, että nyt olemme vihollisen maassa. Ja muutenkin, jos minulla on rahaa taskussa

enkä tahdo näyttää sitä jokaiselle vastaantulijalle, niin onko se epärehellistä?"

„Ei."

„No, niinpä pidän minäkin ranskan taitoni omina tarpeinani."

Tämän keskustelun aikana puheli översti pikku tytön kanssa, joka oli hänen tyttärensä, mutta katsahteli välistä hyvin terävästi molempiin vankeihin.

Nyt tuli sisään mies, joka hyvin huonolla Englannin kielellä O'Brienille esitteli itsensä tulkiksi ja pyysi häntä vastaamaan muutamiin kysymyksiin. Hän tiedusteli englantilaisen laivan nimeä, jonka miehiä vangit olivat, sen kanuunain lukua, Englannin laivaston suuruutta ja muita sellaisia asioita, jotka koskivat englantilaisten sotatoimiin. Muutamiin kysymyksiin vastasi O'Brien totuuden mukaan, toisiin ei mitään, kun ei sanonut mitään tietävänsä, ja monesta asiasta hän antoi ihan vääriäkin tietoja. Petter ei kuitenkaan häntä siitä moittinut, sillä olisipa ollut vastoin O'Brienin velvollisuutta ja omaatuntoa antaa viholliselle selkoa tärkeistä asioista.

Tulkki poistui kirjoitettuaan muistiin O'Brienin vastaukset.

„Hyvät herrat," puhutteli äkisti översti hämmästyviä vankejansa selvällä Englannin kielellä, „minä sain kuvernööriltä luvan pitää teitä asunnossani, kunnes herra Simpel paranee. Teiltä, herra O'Brien, täytyy minun pyytää kunniasananne, ett' ette yritä karkaamaan."

„Tulimmaista!" huudahti O'Brien, „tehän osaatte Englannin kieltä, herra översti. Nytpä olen kauniisti tarttunut omaan paulaani. Miksi ette sitä sanoneet?"

„Minusta se oli tarpeetonta," vastasi översti hymyillen, „ja minä tein samoin kun tekin, pidin vain Englannin kielen taitoni taskussa."

„Puheistanne päättäen, översti, voisin vaikka panna vetoa, että olette irlantilainen niin kuin minäkin."

„Irlannista minä olenkin syntyisin, ja nimeni on

myöskin O'Brien. Nuoruuteni ajan elin Irlannissa, mutta kun olin katolilainen eikä minua sen tähden otettu vastaan armeijaan, niin siirryin Ranskaan ja katson nyt itseäni täydelliseksi ranskalaiseksi. Kotimaastani ei minulle ole säilynyt muuta kuin kieli ja harras suosio englantilaisia kohtaan. Nyt minun kuitenkin täytyy uudestaan kysyä, annatteko minulle kunniasananne, herra O'Brien."

„Mielelläni sekä irlantilaissanan että käden," vastasi kadetti puristaen överstin kättä, „ja minuun saatatte sitä varmemmin luottaa, kuin minä ilman pikku Petteriä en karkaamaan lähde."

„Hyvä", sanoi översti. „Minä teen teille olon täällä minun talossani niin mieluisaksi kuin mahdollista, ja ystävänne hoidossa tyttäreni Celeste kilvoittelee teidän kanssanne. Kyllä te saatte hänestä hyvän hoitajan", lausui hän Petterille.

Petter ojensi överstille kätensä, vuodattaen kiitollisen liikutuksen kyyneliä.

„Celeste," sanoi översti tyttärelleen „nyt saat jäädä herra Simpelin luo; minä ja herra O'Brien lähdemme ruualle. Ymmärräthän sen verran Englannin kieltä, että tiedät, mitä sairas haluaa."

Neljäs luku.

Neljätoista päivää täytyi Petterin kärsiä kovia tuskia, kun luotia ei ennen saatu pois haavasta. O'Brien, översti ja hänen tyttärensä hoitivat häntä huolellisimmasti, ja hän tunsi sydämmellistä kiitollisuutta kaikkia, mutta varsinkin Celesteä kohtaan, joka melkein alinomaa istui hänen vuoteensa vieressä. Ruvettuaan vähän jo paranemaan koetti Petter olla niin huomaavainen kuin mahdollista pikku hoitajaansa kohtaan ja opettaa hänelle Englannin kieltä, jota vastoin hän itse oppi tytöltä ranskaa. Kahden kuukauden kuluttua oli Petter jo ihan terve, niin että saattoi Celesten kanssa kävellä puutarhassa.

Muutaman päivän kuluttua tuosta kahakasta, jossa O'Brien ja Simpel vangittiin, lähetti frekatti veneen valkoisen lipun turvissa rantaan tiedustelemaan vankien kohtaloa. Samalla kapteeni Savage lähetti heille kaikki vaatteensa ja melkoisen summan rahaa. Petter itsekseen halusi, että frekatin kapteeni saisi tiedon O'Brienin urhollisesta käytöksestä, ja kun hän varmaan tiesi, ett' ei O'Brien itse sitä suinkaan aikonut kertoa, pyysi hän överstiä kirjoittamaan koko tapauksen ja erittäin mainitsemaan, miten O'Brien oli naulannut viimeisen kanuunan sekä koettaessaan pelastaa Petteriä joutunut vangiksi. Översti

teki niin ja kutsui sitte sen upseerin, joka oli miehinensä ensiksi tunkeutunut patteriin, sekä antoi hänen kirjoittaa nimensä todistajaksi kertomuksen alle. Kirjoitettuaan vielä muutamia rivejä omasta puolestaan kapteeni Savagelle antoi översti kirjeen englantilaisille sanansaattajille, O'-Brienin saamatta tietoa koko asiasta.

Kolme kuukautta olivat vangit viettäneet ystävällisen överstin kodissa, kuin saivat käskyn valmistautua lähtemään Touloniin, jossa heidän piti yhtyä suurempaan vankijoukkoon, sen kanssa sisämaahan vietäväksi. Se oli hyvin surettava sanoma, vaikka ei tullutkaan odottamatta, ja lukija voi kyllä helposti ajatella, miten vaikealta ero tuntui kaikista ja miten kiitollisella mielellä nuoret englantilaiset sanoivat jäähyväset överstille ja pikku Celestelle. Kaksi ratsumiestä otti haltuunsa vangit, joille myöskin oli hankittu hevoset, ja niin lähdettiin ratsastamaan, vangit edellä, sotamiehet jäljestä. Toisen päivän iltana saapuivat he Touloniin ja joutuivat erään ranskalaisen luutnantin haltuun, jonka muoto ei vähääkään miellyttänyt. Upseeri puheli vähän aikaa saatto-sotamiesten kanssa ja käski sitte korpraalia viemään vankeja siihen vankilaan, joka oli asehuoneen luona.

„Pelkäänpä," huomautti Petter, „että nyt meille alkaa kärsimysten aika."

„Saatatpa olla oikeassa, poika parka," myönsi O'Brien, „mutta onpa olemassa kallis kivi, nimeltä toivo, jonka joku löysi arkkunsa pohjalta, kun se oli muuten tyhjä. Siitä mekin koetamme pitää kiinni. Ja niin pian, kuin paon tilaisuus ilmestyy, pitää meidän käyttää sitä hyväksemme. Mitä vähemmän siitä puhumme, sitä parempi."

Kohta saapuivatkin vangit uuteen olopaikkaansa, jossa heidät jotenkin raa'alla tavalla sysättiin sisään mustasta ovesta ja raskaat salvat kolisten pantiin eteen.

Petter tunsi ruumistansa karmivan, kuin huomasi nyt olevansa varsinaisessa vankihuoneessa. Siellä oli noin kolmekymmentä englantilaista merimiestä, jotka istuivat

kivisellä lattialla, arkuilla tai vaatekimpuillansa ja enimmäkseen kuluttivat aikaa korttipelillä. Pitkällinen vankeus oli heidät jo niin tylsyttänyt, että kahden kansalaisen tulo lisäksi näytti heistä jotenkin vähäpätöiseltä. Eräs vain huusi „hurraa, pojat! mitä enempi, sitä hauskempi!“ ikään kuin häntä olisi hyvinkin huvittanut saada uusia kärsimyskumppaneja, jotka joutuivat yhtä onnettomaan tilaan kuin hän itsekin.

Vaiti kävivät O'Brien ja Petter nurkkaan istumaan vaatteillensa ja Petter surumielin muisteli Englannissa olevia vanhempiaan, kapteeniansa ja kumppanejansa sekä hyvää översti O'Brienia ja pikku Celesteä; kuumia kyyneleitä alkoi valua pitkin hänen poskiansa, kuin hän vertaili entisyyttä nykyiseen kurjaan tilaansa. Vasta myöhemmin saivat ystävämme kuulla, että luutnantti, jonka käskystä heidät oli pistetty tavalliseen vankeuteen, oli ennen muinoin ollut riidassa översti O'Brienin kanssa ja sen tähden nyt häntä vihasi. Siispä hän, kuin saatto-sotamiehiltä kuuli överstin kohdelleen vankeja hyvin ystävällisesti, päätti nyt tehdä elämän heille sitä katkerammaksi ja jätti kertomuksesta, jossa hän ilmoitti heidän tulonsa, pois „upseeri“-sanan, niin että heidät pistettiin tavallisten sotamiesten joukkoon. Eipä heidän olonsa tuossa kolkossa komerossa kuitenkaan tullut pitkäksi, sillä kuin he ehtivät viettää yhden kurjan yön, vietiin heidät päivän koitteessa vankilan pihaan, josta heitä piti yhdessä muiden vankien kanssa lähdettämän viemään etemmäksi. Sama luutnantti, joka oli heidät määrännyt tuohon yhteiseen vankihuoneesen vietäväksi, oli nyt niiden sotamiesten päällikkönä, jotka läksivät vankeja vartioimaan ja seisoivat valmiina, ladatut pyssyt olalla. O'Brien astui pois rivistä ja vaati luutnanttia vastamaan, millä oikeudella hän kohtelii upseereja kuin tavallisia sotamiehiä. Luutnantti vastasi tietävänsä asian paremmin, että muka heillä kummallakin oli vain vieraat upseerinpuvut.

Kiukustuen sellaisesta syytöksestä sanoi O'Brien luut-

nanttia valehtelijaksi ja vaati hyvitystä kärsitystä häväistyksestä. Raivostuen sivalsi luutnantti miekkansa, löi O'Brienia sen lappella ja työnsi hänet takaisin riviin, uhaten häntä vielä pistoolillakin.

„Kyllä minä en unhota raakuuttanne", sanoi O'Brien, „Ranskan armeijassa on kyllä kunniallisia upseereja, jotka minua auttavat vaatimaan teitä tilinteolle."

Luutnantti nousi ratsunsa selkään ja käski lähtemään, lausuttuaan ensin vangeille, että pienintäkin paon yritystä rangastaisiin ampumalla.

Oli jo yö, kuin pysähdyttiin pieneen kaupunkiin ja vangit suljettiin vanhaan, hyvin rappeutuneesen kirkkoon. He eivät saaneet edes olkiakaan, joilla olisivat raskaan päivämarssin jälkeen voineet ojentaa väsyneitä jäseniänsä. Hajallisten muurien läpi paistoi kuu, antaen vangeille edes sen lohdutuksen, ett' ei heidän tarvinnut olla ihan pimeässä.

O'Brien oli hyvin miettiväinen eikä vastannut mitään Petterin moniin kysymyksiin. Hän arvattavasti mietiskeli ranskalaiselta upseerilta kärsimäänsä häväistystä. Seuraavana aamuna vietiin vankijoukko kaupungin torille, jossa jo toiset sotamiehet upseerinensa olivat valmiina saattamaan heitä edelleen. Kuin upseerit tarkastellen astuivat pitkin riviä, huomasi Petter heidän joukossaan erään kapteenin, jonka oli nähnyt översti O'Brienin luona, sekä huusi häntä nimeltään. Kapteeni tuli luo, tunsi molemmat vangit, antoi ystävällisesti heille kättä ja lausui kummastelevansa, että tapasi heidät sellaisessa tilassa. O'Brien kertoi nyt laveasti, miten huonosti häntä ja Petteriä oli kohdeltu. Kertomuksen aikana oli useampia upseereja kokoutunut ja kaikki lausuivat paheksumisensa. Kuulipa asian myöskin läsnä oleva översti, sen kaupungin sotaväen päällikkö. Hän kutsui heti luoksensa upseerin, joka oli tuonut vangit Toulonista ja vaati häntä vastaamaan. Luutnantti ei myöntänyt vankeja pahoin kohdelleensa, vaan sanoi kuulleensa heidän varastaneen upsee-

rin vaatteet, jotka heillä oli yllä. Siitä O'Brien sanoi häntä valehtelijaksi ja sitä paitsi pelkuriksi heittiöksi, kun oli lyönyt häntä, turvatonta vankia, miekan lappeella. O'Brien sanoi häväistyksestä vaativansa luutnantilta hytystä, taikka jos hän ei sitä anna, pitäisi häneltä revittämän poletit pois olkapäiltä. Översti siirtyi muiden upseerien kanssa neuvottelemaan ja kaikki yksimielisesti katsoivat luutnantin velvolliseksi antamaan hyvitystä, jonka tähden hän siihen suostuikin, vaikka hyvin vastenmielisen näköisesti.

Vankeja vartioimaan jäi ainoastaan yksi nuori upseeri, vaan muut upseerit läksivät duelloitsijain ja Petterin kanssa kaupungin ulkopuolelle.

„Millä aseilla sinä taistelet, O'Brien?" kysyi Petter tiellä.

„Luultavasti taistelemme miekoilla", vastasi O'Brien.

„Osaatko sinä miekkailla?"

„Tuskin ollenkaan."

„Kuinka sinulle sitte käy?" hätäili Petter.

„Niinkuin sattuu, rakas poikaseni. Minä luotan onneen, kun asiani on oikea."

Saavuttuaan taistelupaikalle riisuivat duelloitsijat nuttunsa ja hattunsa sekä alkoivat heti taistella, kuin miekat vain ehdittiin mitata. Petter uskalsi tuskin hengittää, niin häntä pelotti tuo taistelu. Pelätessään kadottavansa nyt O'Brienin tunsi hän sitä syvemmin, miten arvokas ystävänsä hänelle oli, ja mieluisemmin olisi hän itse taistellut. O'Brien asettui ensin, luutnantin esimerkkiä seuraten, oikeaan puolustusasentoon, mutta hypähti sitte äkisti eteen päin ja pisti niin nopeasti vastustajaansa, että hän töin tuskin voi pistoa välttää, vaan heti kuitenkin tähtäsi miekallaan O'Brienia. O'Brien torjui piston niin hyvin kuin taisi ja teki itse uuden, joka tosiaankin sattui vastustajaan niin, että hän pahasti haavoittuneena kaatui mahan.

Se kaikki tapahtui muutamassa minuutissa, Ranska-

laiset upseerit ihmettelivät sitä enemmän tätä taistelun päätöstä, kuin he ensi silmäyksellä olivat huomanneet, ett' ei O'Brien osannut pidellä miekkaa. O'Brien kiitti upseereja heidän puoluettomasta käytöksestään ja palasi heidän kanssansa kaupunkiin, asettuakseen jälleen vankien riviin. Joukkue läksi liikkeelle ja muutamissa päivissä saavuttiin Montpellieriin, jossa piti odottaa tarkempia matkaohjeita kuvernööriltä. Pysähdysaikana O'Brien ja Petter kirjoittivat Cetteen översti O'Brienille, kiittäen häntä hyvyydestään ja kertoen matkastansa. Petter kirjoitti vielä erittäin Celestelle, vakuuttaen muun muassa, ett' ei hän koskaan ollut unhottava hänen ystävyyttänsä, ja lausuen toivovansa, että saisi joskus vielä nähdä hänet.

Vastaus näihin kirjeihin saapui jo ennen vankien lähtöä Montpellieristä. Översti sanoi Petteriä rakkaaksi pojakseen ja toivotti hänelle pikaista paluuta Englantiin. Hän mainitsi myöskin joka hetki odottavansa käskyä lähteä Cettestä sisämaahan jonkun kaupungin päälliköksi, vaikka hän ei vielä itsekään tiennyt, mihin hänet aiottiin siirtää. Celestekin oli kirjoittanut muutamia ystävällisiä rivejä Petterille Englannin kielellä, jonka oikokirjoitusta isä lienee hänelle vähän korjaillut. O'Brienille vakuutti översti ystävyyttänsä ja varoitti häntä saattamasta nuorta kumppaniansa Petteriä tarpeettomiin vaaroihin. Se varoitus tarkoitti silminnähtävästi O'Brienin aikomusta karata Petterin kanssa, jota O'Brien ei ollut salanut överstiltä.

Montpellierissä olon kymmenentenä päivänä saapui lähtökäsky. O'Brien ja Petter ynnä kahdeksan kauppalaivain perämiestä oli vietävä Ardennein departementtiin Givet-linnaan.

Sinne marssiminen kesti kolme viikkoa. Kuin vankimme lähestyivät linnaa, katseli O'Brien tarkkaan sitä sekä jokea, joka jakoi kaupungin kahteen osaan, ja sanoi Petterille:

„Toivoakseni me vietämme joulua Englannissa. Nyt

tiedän, minkä muotoinen linna on ulkoa päin; jospa vain myöskin saisin selkoa sen sisärakennuksesta."

Petter ei voinut yhtyä O'Brienin toivoon, sillä syväin hautojen ja korkeain vallien tähden näytti pako mahdottomalta. Vartia-sotamieheltä, joka astui heidän sivullansa, ei ollut O'Brienin tarkasteleva katse jäänyt huomaamatta, olipa hän arvannut sen tarkoituksenkin.

„Onko se teistä mahdollinen?" kysyi hän viekkaasti silmää iskien.

„Urholliselle on kaikki mahdollista," vastasi O'Brien, „senhän ranskalaiset sotajoukot ovat osoittaneet."

Hyvillään tästä imartelusta nyykäytti sotamies päätänsä. „Toivotan teille onnea", mutisi hän, „mutta . . ."

„Minä antaisin viisi napoleondooria, jos saisin linnan pohjapiirroksen." O'Brien katsoi tutkivasti sotamieheen.

„Ei minun mielestäni siinä mitään pahaa ole, että upseeri, vaikkapa vankinakin, haluaa tutkia linnoitustaidetta. Minä juuri muistelen, että kaupungin kartassa on linna kylliksi tarkkaan piirustettuna, niin että siitä voitte saada selvän käsityksen. Vaan jopa olemme liian kauan puhelleet."

Niin sanoessaan siirtyi sotamies etemmäksi.

Neljännestunnin kuluttua saapui vankijoukko kuvernöörin kartanon eteen, johon heidät asetettiin riviin seisomaan. Vartia-sotamies oli ollut vähän aikaa poissa, vaan tuli nyt lähelle ja teki O'Brienille merkin, ikään kuin sanoen: jo minä sain. O'Brien kääri viisi napoleondooria paperiin ja piti sitä kädessään. Kohta tuli sotamies luo ja sanoen: „nenäliinanne, herra!" antoi hänelle vanhan, silkkisen nenäliinan.

„Kiitoksia!" vastasi O'Brien, pistäen liinan ynnä siihen kääritytyn kaupungin kartan taskuunsa. „Kas tässä,

juokaa joku lasi minun onnekseni!“ lisäsi hän, pistäen kultarahan sotamiehelle käteen, joka kohta taas hiivi pois.

Vankien nimet luettiin ja heidät vietiin vankihuoneihin. O'Brien ja Petter olivat siis nyt linnassa, jota siihen aikaan pidettiin Ranskan vahvimpana.

Viides luku.

Kaikkien vankihuoneiden ovet olivat avaraa pihaa kohti, joka samoin kuin vankihuoneetkin oli ympäröity korkealla, lujalla muurilla, ja sen päällä käveli vartioita joka puolella. Jos Petter oli epäillyt paon mahdollisuutta jo silloin, kuin näki linnan ulkovarustukset, niin sammui häneltä nyt toivo kokonaan.

„Pysykäämme vain rohkeina!“ lohdutti häntä O'Brien. „Yhden edun olemme jo voittaneet. Tutkiessaan tavaroitamme eivät he löytäneet mitään.“

„Mitä heidän sitte olisi pitänyt löytää?“ kysyi Petter alakuloisesti. Mutta O'Brien iloiten avasi arkkunsa ja näytti Petterille kaksinkertaista pohjaa, joiden välissä oli kaikenlaisia karkaamisen yritykseen tarpeellisia kaluja. Ne hän oli osannut hankkia Montpellierista.

„Ja nyt, Petter,“ sanoi O'Brien kiertäen vankihuoneen oven lukkoon, „pitää minun päästä hyvin rasittavasta taakasta.“

Hän riisuutui kokonaan, ja Petter huomasi yli koko hänen ruumiinsa olevan kierrettynä silkkinuoran, jossa aina kyynärän päässä oli paksu solmu. O'Brienin pyöriessä keri Petter silkkinuoraa koko kuusitoista kyynärää.

„Tätä nuoraa olen minä kantanut koko matkan

Montpellierista asti, ja tuskinpa sinä osaat aavistaakaan, mitä tuskia minun on täytynyt kärsiä sen tähden. Mutta mitäpä ei kärsittäisi vapautensa tähden."

Kuin nuora oli päästetty, osasi Petter hyvinkin ajatella, mitä hänen ystävänsä oli kärsinyt, sillä monesta paikasta olivat solmut hanganneet hänen ruumiinsa aivan haavoille, ja O'Brien vaipui pyörryksiin heti, kuin sai vaatteet jälleen yllensä.

Hädissään yritti Petter huutamaan apua. Kuitenkin malttoi hän mieltänsä sen verran, että ensin kätki nuoran arkkuun ja pisti avaimen taskuunsa sekä kutsui vasta sitte apua. O'Brien tointui pian, ja kun häneltä kysyttiin pyörtymisensä syytä, sanoi hän lapsuudestaan asti silloin tällöin kärsineensä sellaista voimattomuutta.

Kuitenkin täytyi hänen pysyä monta päivää vuoteessaan ja sill' aikaa tutki hän ahkerasti linnan pohjapiirrosta.

„Petter," sanoi hän kerran, kuin jo oli parannut, „osaatko uida?"

„En," vastasi Petter, „mutta mitäpä siitä?"

„Se on hyvinkin tärkeä, sillä meidän pitää karata Maas-joen yli, emmekä suinkaan voi toivoa löytävämme venettä. Joen puolinen linnan seinä on vahvin ja sen tähden sitä vähimmin vartioidaan. Niinpä pitää meidän valita juuri se puoli karataksemme. Mutta enköpähän jollakin tavalla saa sinua pysymään veden päällä."

„Oletko todellakin päättänyt ryhtyä tuohon uhkarohkeaan yritykseen, O'Brien? Minusta on mahdoton päästä edes noiden korkeain muurienkaan yli, joilta neljä vartiaa lakkaamatta katselee joka taholle."

„Älä sinä ollenkaan huolehdi, Petter, se on minun asiani. Sano sinä vain, tahdotko koettaa onnea minun kanssani?"

„Ihan varmaan, jos sinä luotat minuun."

„Miksi en luottaisi, Petter? Ilman sinua minä muuten en läksisikään karkaamaan. Me olemme yhdessä joutuneet vangiksi ja yhdessä me karkaammekin, jos Jumala

suo. Mutta ei sen juuri tarvitse tapahtua tänään eikä huomenna tai tällä kuullakaan. Pahaa ilmaa ja pimeitä öitä me tarvitsemme luottaviksi liittolaisiksi, ja niitä täytyy ensin odottaa."

Vankeja vartioitiin jotenkin tarkkaan, vaan kuitenkin osasi O'Brien hankkia kaikenlaisia pikku esineitä. Varsinkin kokosi hän nuoranpalasia, mistä vain sai, ja viimein oli hänellä niitä niin paljo, että niistä helposti saatiin nuoraportaat.

„Nyt, Petter," sanoi O'Brien eräänä päivänä, „ovat minun varustukseni valmiit, ainoastaan sateenvarjo vielä puuttuu."

„Sateenvarjoko? Mitä varten?"

„Sinua varten, ett' et liiaksi juo vettä."

„Sateessako?"

„Ei, vaan Maas-joessa. Toimita sinä vain, että saat itsellesi sateenvarjon. Muu kyllä kaikki itsestään selviää."

Petter osti saateenvarjon, joka ei herättänytkään yhtään epäluuloa. O'Brien sotki öljyä ja vahaa sekaisin, voiteli sillä sateenvarjoa moneen kertaan, että se tulisi vedenpitäväksi, ja kätki sen.

Ystävämme olivat olleet noin kaksi kuukautta Givetissä, kuin eräs ranskalainen luutnantti tuli heitä puhuttelemaan.

„Saanko kysyä ristinimeänne?" virkkoi hän O'Brienille.

„Terentius."

„Sallikaa minun sitte toivottaa teille onnea ylennykseenne. Te olette siinä ylennettyjen luettelossa, jonka äskettäin saimme Englannista."

„Siinä lienee ereh dys", vastasi O'Brien. „Näyttäkää minulle luetteloa."

Luutnantti antoi hänelle sanomalehden.

„Todellakin! Terentius O'Brien! Mutta tämä on minulle ihan käsittämätöntä. En minä vieläkään oikein voi uskoa, että tuolla nimellä minua tarkoitetaan."

„Kyllä minä sen ymmärrän", virkkoi nyt Petter.

„Kyllä sinä rehellisesti ansaitsit ylennyksesi silloisella urhoudellasi, kuin jouduimme vangiksi.“

„Mitäpä minä muuta tein kuin naulasin kanuunan ja otin sinut selkääni? Mutta vaikkapa olisinkin sillä ansainnut jotakin kiitosta, niin, paitsi meitä kumpaakin, eihän kukaan tiennyt, mitä patterissa tapahtui.“

„Kyllä minä kaikki selitän“, sanoi Petter ranskalaisen upseerin lähdettyä ja kertoi, miten hän oli överstin kautta lähettänyt kapteeni Savagelle kertomuksen koko kahakasta.

„Hyvin tehty, rakas Petter“, virkkoi O'Brien hetkisen perästä. „Onpa olemassa tarina leijonasta ja hiirestä. Minä olen sinun avullasi tullut ylennetyksi, siispä on hiiri arvokkaampi eläin kuin leijona. Mutta kyllä minäkin muistaan apusi toiste.“

Kuudes luku.

Muutamien päiväin kuluttua tuli kirjeitä Englannista, niiden joukossa myöskin Petterille vanhemmiltansa, joille O'Brien oli jo Cettestä ilmoittanut vangiksi joutumisen. Äiti oli murheissaan poikansa kohtalosta ja pyysi häntä antamaan niin usein kuin mahdollista itsestään tietoa. Isänsä antoi Petterille luvan ottaa hänen nimeensä lainaa niin paljon, kuin tarvitsi, koska kotiväki oli mielellään rajoittava elantoansa niin paljon, kuin suinkin kävi päinsä, jos vain sillä voi helpottaa Petterin vankeutta. Petter vuodatti kirjettä lukiessaan kyyneliä, ja mahtavammin kuin koskaan ennen valtasi hänet koti-ikävä.

O'Brien oli saanut kirjeen kapteeni Savagelta, joka ilmoitti hänen ylennyksensä todeksi. Ilossaan antoi hän kirjeen kumppanillensa.

„Petter!" riemuitsi hän, „sinä olet tehnyt minusta luutnantin, sen tähden minä teen sinusta miehen. Uskaltakoonpas enää kukaan sanoa sinua yksinkertaiseksi tai vähämieliseksi! Mutta nyt tee minulle mieliksi. Kun minä nyt todellakin olen luutnantti, niin nostappa kerran kätesi hatun reunaan ja osoita minulle kunniaa, että huomaisin, miltä se oikeastaan näyttää."

Petter teki käskyn mukaan ja sanoi: „luutnantti O'Brien, onko teillä vielä muuta käskettävää?"

„On, kadetti Simpel: älkää enää koskaan uskaltako nostaa kättänne hatun reunaan minun edessäni ennen, kuin olemme jälleen vesillä palvelemassa samalla laivalla."

Viikkokauden kuluttua ilmoitti O'Brien Petterille, että nyt oli tullut sopiva karkaamisaika.

„Nyt meillä on marraskuu", sanoi hän. „Uusikuu on alkanut myrkysäällä ja me tahdomme käyttää sitä hyväksemme. Ole siis valmis, Petter; ehkäpä lähdemme jo tänä yönä. Käy nyt makaamaan, että olet raitis ja iloinen, kuin sinut herätän."

Kello kävi vasta kahdeksatta, kuin Petter kävi levolle. Puolen yön aikaan tunsi hän itseään hiljaa nyäistävän ja näki O'Brienin seisovan vuoteen vieressä sekä kehoittavan häntä hiljaa pukeutumaan ja sitte lähtemään pihalle.

Petter teki neuvon mukaan. Ulkona oli pilkko pimeä yö, tuuli ulvoi ja viskeli rankkasateen pisaroita seinää vasten. Kestipä kotvasen, ennen kuin Petter pimeässä löysi O'Brienin, joka oli edeltä päin ilmoittanut Petterille paon suunnitelmansa, ja nyt oli täydessä työssä. Montpellieristä oli O'Brien hankkinut kuusi leveää, noin kahdeksantoista tuuman pituista rautaporaa. Niistä kiersi hän yhden muurin kivien rakoon, nousi sille seisomaan ja kiinnitti ylemmäksi toisen, sekä sille noustuaan kolmannen, niin että hän kuudennelta raudalta voi nousta muurin päälle. Sinne kiinnitettyään silkkinuoran toisen pään laskeutui hän sitä myöten alas pihaan.

„Alku on siis tehty, Petter", kuiskasi O'Brien. „Vartioita meidän ei tarvitse ollenkaan peljätä, sillä vaikka heillä olisi kissansilmät, niin eivät he sittekään tässä pimeässä ja sateessa näkisi meitä. Minä nyt nousen kaikkine kaluinemme ylös ja otan myöskin sinun laukkusi, että helpommin pääset perästä. Jos minulle sattuisi jokin onnettomuus, niin juokset sinä heti takaisin vuoteesesi. Vaan

jos sitä vastoin useamman kerran nykäsen nuoraa, niin kiipeät ketterästi jäljestä."

O'Brien otti selkäänsä tavarat ja läksi kiipeämään.

„Jos nuora kannattaa minut kaikkine tavaroinemme," kuiskasi hän, „niin kyllä se sitte kestää sinutkin."

Kolmen minuutin kuluttua oli O'Brien muurin harjalla ja antoi sovitun merkin. Heti kiipesi Petter jäljestä; nuoran solmut olivat tukena hänen jaloillansa, ja kohta seisoi hän O'Brienin vieressä, joka veti ylös nuoran. Molemmat sitte vatsallaan ryömivät muurin rinnettä myöten valleille asti. Tuuli ulvoi ja sade rapisi niin, että vartiain oli ihan mahdoton mitään kuulla tai nähdä. Vähän aikaa harhailtuaan löysi O'Brien paikan, josta syvemmällä alhaalla nostosilta vei vallihaudan yli. Rautatankoon, jonka hän löi kiinni maahan, sitoi hän nuoraportaat ja laskeutui heti alas. Nuoran pudistus oli taaskin merkkinä Petterille, ja kohta oli hänkin alhaalla. Mutta nostosilta oli ylösvedetty; heidän täytyi siis vitjoja myöten käsiensä varassa mennä haudan yli. Toisella puolella oli karkulaisten edessä suljettu portti. Sitä estettä he eivät olleet aavistaneet. O'Brien koetti tiirikoillansa murtaa lukkoa auki, mutta onnistumatta.

„Kirottua! nyt olemme kauniisti kiinni!" mutisi hän.

„Mitenkähän olisi," virkkoi Petter, „jos repisimme maasta kivityksen ja koettaisimme päästä portin alatse?"

„Se oli hyvä ajatus, Petter, eikä se olisi minulle johtunut mieleen", kuiskasi O'Brienin hyvin iloissaan. „Ryhtykäämme heti työhön!"

Karkulaiset tarttuivat aseihin, joita heillä oli mukana ja alkoivat reippaasti kaivaa. Olipa heille kuitenkin pitkäksi hetkeksi tekemistä ennen, kuin kolo oli kyllin suuri, että pääsivät portin toiselle puolelle. Sieltä vei umpitie vallin alatse. Pakolaiset astuivat varovasti eteen päin, mutta pysähtyivät äkisti, kuin kuulivat jotakin ääntä. Se oli vartian kuorsaamista, hän kun oli umpikäytävässä suojassa tuulelta ja myrskyltä nukkunut. Hänen ohitsensa

pääseminen huomaamatta näytti mahdottomalta tilan ahtauden tähden.

„Petter," kuiskasi O'Brien vähän aikaa mietittyään, „nyt on tullut hetki, jolloin voit näyttää, että sinussa on miestä. Sotamies kyllä herää, ja nyt pitää estää häntä nostamasta melua. Minä häneltä kyllä tukitsen suun, mutta sinun pitää samana hetkenä riistää häneltä pyssy kädestä, ett' ei hän voi ampua."

„Kyllä minä sen teen," vakuutti Petter, „ole siitä ihan huoletta!"

Molemmat riensivät varovasti vartian luo; O'Brien sulki kädellään häneltä suun ja Petter seippasi pois pyssyn.

Sotamies heräsi ja yritti laukasemaan pyssyänsä, mutta sen oli Petter ja heittänyt kauas. O'Brien sulloi vartian suun täyteen ja sitoi häneltä Petterin avulla kädet ja jalat niin, ett' ei hän voinut huutaa eikä liikahtaa.

„Nyt eteen päin!" sanoi O'Brien, ja molemmat riensivät käytävää pitkin ulkovallille asti. Siihen kiinnitettiin taas nuora ja molemmat laskeutuivat alas. He olivat nyt joen rannassa, jonka yli heidän täytyi päästä. Nyt tuli sateenvarjon vuoro, jonka O'Brien levitti ja pani alassuin veteen. Vedenpitävä öljy- ja vahakerros esti sitä painumasta. Vedenalaiseen varren huippuun oli O'Brien sitonut kaksi nauhaa ja pitemmän vetonuoran. Petterin tuli ottaa kiinni nauhoista ja pitää lujasti; O'Brien otti vetonuoran hampaihinsa ja läksi uimaan. Niin veti hän sateenvarjoa sekä Petteriä, jota varjo kannatti veden päällä. Noin neljäsataa askelta vei virta karkulaisia alas päin, kunnes he viimein pääsivät rantaan. O'Brien oli niin väsynyt, että hän makasi monta minuuttia ihan liikahtamatta, ja Petter oli kylmästä melkein jäykistynyt.

Viimein otti O'Brien esiin viinapullonsa ja molemmat joivat siitä aimo kulauksen lämpimiksensä.

„Hyvinpä on tähän asti käynyt", sanoi O'Brien.

„Mutta nyt meidän pitää juosta niin kauas, kuin jalat kannattavat, sillä kahden tunnin kuluttua tulee päivä.“

He riensivät pitkin Maasin rantaa ja onnekseen löysivät pikku veneen, joka oli vain nuoralla kiinni rannassa. OBrien veti veneen lähemmäksi ja huomasi siinä olevan airotkin. Leikattuaan nuoran poikki nousivat molemmat veneesen ja soutivat myötävirtaan, kunnes päivä alkoi hämärtää ja avara Ardennein metsä oli edessä.

He nousivat maalle, sysäsivät veneen ulommaksi jokeen, että ihmiset luulisivat sen itsestään päässeen vesiajolle, ja riensivät sitte syvemmälle metsään. Pysähtyen erääsen tiheikköön kokosivat he lehtiä levähtääkseen niillä, ja vaikka yhä vielä satoi rankasti ja molemmilla hampaat vilusta kalisivat, olivat he kuitenkin niin väsyksissä ponnistuksista ja mielen kiihotuksista, että he pian vaipuivat raskaasen uneen.

Seitsemäs luku.

Petter, herätessään puolenpäivän rinnassa, tunsi itsensä aivan lämpöiseksi, sillä O'Brien oli hänen maatessaan peittänyt hänet lehdillä jalkaa paksulta ja vaatteet olivat häneltä kuivaneet ruumiin lämmöstä.

„Hyvä O'Brien," sanoi Petter, „miten hellästi sinä pidätkin minusta huolta!"

„Antaisinko minä sinun paleltua, poikaseni? Etkä sinä myöskään ole vielä tottunut sellaisiin vaivoihin, ja vastuksiin, kuin meillä nyt on edessä. Mutta etemmäksi meidän pitää pyrkiä, sillä meitä etsitään koko tältä seudulta. Mutta Ardennein metsä on suuri, ja kuin kerran ehdimme tunkeutua syvemmälle, niin tuskinpa he meitä enää löytävät."

He läksivät vaeltamaan ja saivat tuntikausia tunkeutumalla kulkea lujaa tikeikköä; O'Brien käytti vähäväliä taskukompassiaan. Pimeän tullessa pysähtyivät he, tekivät taas vuoteen lehdistä ja makasivat koko yön sangen hyvin. Aamusilla O'Brien herätti Petterin hyvin varhain ja pani kätensä hänen suulleen vait'olon merkiksi.

Petter nousi ja huomasi vähän matkan päässä suuren noutiotulen.

„Ne ovat santarmeja, kuten vakoellessani huomasin",

virkkoi O'Brien. „Nyt emme uskalla lähteä etemmäksi, vaan on parasta, jos kiipeämme tähän puuhun ja kätkeydymme sinne niin hyvin, kuin mahdollista.

Heidän yösijansa oli suuren tammen juurella, jota tiheät köynnöskasvit ympäröivät.

O'Brien nosti nuorta kumppaniaan, kunnes hän sai hyvästi kiinni oksista ja rungosta, peitti laukut lehtiin, nousi sitte itsekin puuhun ja molemmat peittäytyivät niin hyvin kuin voivat. Kuin päivä tuli tuntikauden kuluttua. huomasivat karkulaiset santarmien hajautuvan joka taholle etsimään. Jo luulivat he saattavansa lähteä jatkamaan matkaansa, kuin huomasivat yhden santarmin jääneenkin yöpaikalle. Hän tähysteli tarkkaan joka taholle, käveli vähän matkaa edes takaisin ja tuli senkin puun alle, jossa karkulaiset olivat piilossa. Hän etsi ja pöyhötteli painetillaan lehtikasaa sekä veti sieltä piilossa olijain suureksi kauhuksi esiin molemmat laukut.

„Halloo!" huusi hän, „missä on pesä ja munat, siitä eivät linnutkaan ole kaukana."

Astuen tammen ympäri katsoi hän joka puolelta ylös, mutta ei pitkään aikaan nähnyt mitään, kun molemmat ystävämme olivat hyvin kätkeytyneet. Viimein hän kuitenkin huomasi Petterin ja käski häntä tulemaan alas Petter ei liikahtanut, kun ei saanut mitään merkkiä O'Brieniltä. Santarmi asettui toiseen paikkaan, josta voi paremmin tähdätä Petteriä, ja joutui siten juuri sen oksan alle, jolla O'Brien makasi.

„Tule alas taikka minä ammun!" huusi santarmi Petterille, samalla ojentaen pyssynsä.

Petter, tietämättä, mitä piti tehdä, pysyi liikahtamatta ja ummisti silmänsä, kuin näki pyssyn itseään kohti ojennettuna.

Nyt santarmi täytti uhkauksensa, pyssy pamahti ja Petter putosi alas. Vaikka häneen ei ollut sattunut ja hän oli ainoastaan peljästyksestä kadottanut tasapainonsa, niin hän putoamisesta kuitenkin huumautui muutamiksi

silmänräpäyksiksi. Avatessaan jälleen silmänsä kummastui hän hyvin, kun näki santarmin sijasta O'Brienin seisovan vieressä.

„Oletko haavoitettu, poikaseni?“ kysyi O'Brien.

„Enpä luule“, vastasi Petter ja noustessaan seisomaan näki hän santarmin makaavan maassa tunnottomana ja raskaasti hengittäen.

„Mitenkä tämä on tapahtunut?“ kysyi hän hyvin kummastellen.

„Jotenkin yksinkertaisesti“, vastasi O'Brien. „Kun näin santarmin tähtäävän sinua, pudottautuin oksaltani suoraan hänen päähänsä. Pyssy laukesi, tietysti osaamatta kohti, ja minun ruumiini paino, pudoten niin korkealta, kaatoi miehen maahan, josta hän ei varsin pian jälleen nousekaan.“

Todella olikin santarmi siitä sysäyksestä mennyt tunnottomaksi.

„Minua säälittää tuo mies, vaikka hän ei olisi suinkaan säälinyt ampuessaan sinua alas puusta“, sanoi O'Brien. Vaan kyllä hän pian jälleen virkoaa, mutta meidän pitää käyttää hyvin aikamme siihen asti.

O'Brien riisui tunnottoman santarmin, peitti hänet lehdillä, ett' ei mies paleltuisi kuoliaaksi, riisui sitte omat vaatteensa ja kääri ne kokoon sekä pukeutui santarmin univormuun.

„Mitä sinä nyt teet?“ kysyi Petter oudostuen ja melkein nauruun purskahtamaisillaan tuosta muutoksesta.

„Nyt olen minä santarmi ja sinä olet minun vankini“, vastasi O'Brien. „Tällä tavalla pääsemme esteettä eteen päin.“

Petter ymmärsi juonen ja antoi nauraen sitoa kätensä nuoriin. Sitte otti O'Brien myöskin santarmin kiväärin olkapäällensä, ja niin läksivät he liikkeelle. Kun heidän nyt ei tarvinnut mitään pelätä, läksivät he metsästä maantielle. Kuitenkin olivat he niin varovaiset, että vaelsivat paraastaan yöllä. Ravintoloissa, joihin he

poikkesivat, herätti vangin nuoruus useinkin vaimoväessä sääliä, ja eräs emäntä yritti häntä auttamaan pakoonkin. Petter oli suostuvinaan, mutta ilmoitti tietysti kaikki O'Brienille, joka rupesi väijymään ja tuli juuri sinä hetkenä esiin, jolloin emäntä auttoi Petteriä ulos ikkunasta. O'Brien näytteli santarmin-osaansa hyvin luonnollisesti ja uhkasi antaa vapautus-yrityksestä tiedon kuvernöörille. Ravintolan väki joutui siitä suureen hätään ja tarjosi O'Brienille paljon rahaa, jos hän suostuisi pitämään asian salassa, koska heille muuten tulisi kova rangaistus. Valhesantarmi ei sanonut rahan tähden luopuvansa velvollisuudestaan. „Ensi pysäyspaikassa", lisäsi hän, „annan minä vangin toiselle santarmille ja palaan sitte Vliessingeniin ja panen teidät siellä syytökseen."

„Olkaa toki taipuvainen älkääkä syöskö meitä onnettomuuteen!" vaikeroi emäntä. „Minulla on Vliessingenissä sisar naimisessa, ja hän myöskin pitää ravintolaa; minä kirjoitan hänelle ja hän toimittaa teille hyvän yösijan ja hoidon sekä mitä muuta hän suinkin voi. Jos kirje ei tee tehtäväänsä, niin voittehan sittekin vielä saattaa meidät syytökseen."

O'Brien viimein taipui Emäntä kirjoitti ja luki kirjeen hänelle. Hän siinä pyysi sisartansa tekemään kirjeen tuojalle hyvää, mitä suinkin voi, koska kirjeen tuojalla oli valta saattaa koko perhe onnettomaksi, mutta hän jätti sen tekemättä ainoastaan säälistä.

O'Brien pisti kirjeen taskuunsa ja läksi taluttamaan nuorasta vankiansa.

Sillä tavalla pääsivät he Charleroi- ja Löwen-kaupunkien ohi ja olivat ainoastaan muutaman peninkulman päässä Mechelnistä, jota he kuitenkin tahtoivat kiertää, koska se oli luja linna. Silloin heidät kapealla tiellä tapasi aivan aavistamatta se santarmi, jolta O'Brien oli Givetissä saanut kaupungin pohjapiirroksen.

„Hyvää huomenta, kumppani!" sanoi hän O'Brie-

nille, hyvin terävästi tarkastellen häntä. „Kuka teillä tuossa on?“

„Eräs nuori englantilainen. Hän on karannut vankeudesta ja minä hänet sain täällä lähellä kiinni.“

„Mistä vankilasta?“

„Hän ei tahdo sanoa, mutta luullakseni Givetistä.“

„Sieltä heitä on kaksikin karannut ja hyvin uhkarohkealla tavalla. Mutta *urhoolliselle on kaikki mahdollista*“, lisäsi hän paljon-tarkoittavasti ja katsoi taaskin O'Brieniä hyvin terävästi.

„Se on totta“, vastasi O'Brien. „Luultavasti on tämä toinen heistä ja silloinpa ei toinenkaan liene kaukana. Te siis tekisitte paraiten, jos menisitte häntä etsiskelemään.“

„Kyllä menenkin, kumppani, sillä karanneen vangin kiinni saamisesta seuraa ylennystä. Teitä minä saan jo onnitella korpraaliksi.“

„Paljon kiitoksia“, sanoi O'Brien. „Ja nyt voikaa hyvin!“

„Ei minulla kiirettä ole“, virkkoi santarmi. „Minä olin vain kävelyllä ja seuraan nyt teitä Mechelniin. Sinnehän te kaiketi aiotte?“

„Täksi yöksi me sinne tuskin ehdimme, sillä minun vankini on hyvin väsyksissä.“

„No, menemme sitte mihin asti ehdimme. Ehkäpä saamme kiinni myöskin toisen karkulaisen, joka, kuten olen kuullut, on Givetissä saanut hankituksi itselleen linnan pohjapiirroksen. Ja metsästä on löydetty santarmi alasti riisuttuna. Luultavasti on toinen noista karkulaisista pukeutunut siihen univormuun ja on nyt itse olevinaan santarmi. Voisinpa vaikka lyödä vetoa siitä asiasta.“

Karkulaistemme ei enää tarvinnut epäillä, että heidät oli tunnettu.

„Mitä arvelet, Petter“, kuiskasi O'Brien nopeasti, kun santarmi poistui hetkiseksi, „pitääkö tuon miehen kuoleman vai eikö?“

„Emme ryhdy murkantekoon," vastasi Petter yhtä hiljaa ja nopeasti, „ole sinä vain luottavinasi häneen, ehkäpä kuitenkin voimme häneltä karata."

„No hyvä, minä ensiksi koetan, eikö häneen voisi mitään vaikuttaa rahalla, sillä onhan meillä sitä runsaasti", sanoi O'Brien, ja virkkoi sitte santarmille, joka jälleen tuli lähemmäksi: „Englantilaiset vangit ovat hyvin anteliaat; minä tiedän heidän maksavan mielellään satakin napoleondooria, jos ken auttaa heitä karkaamaan. Se on ainakin enempi kuin ylennys virassa."

„Kyllä ymmärrän," vastasi santarmi, „mutta minä tahdon ensin vielä asiaa miettiä."

Siihen pysähtyi keskustelu tuosta asiasta; sen sijaan puheltiin minkä mitäkin. Niin saapuivat kaikki kolme erääsen pikku kaupunkiin ja menivät ravintolaan.

„Minä odotan tänä iltana tai huomenna varhain teidän vastaustanne", sanoi O'Brien santarmille, kun ei ketään syrjäisiä ollut kuulemassa.

„Huomenna varhain saatte vastaukseni", virkkoi toinen. O'Brien ja Petter ottivat yöksi erityishuoneen.

„Minä en luota tuohon santarmiin", sanoi O'Brien hiljaa, kuin pääsivät huoneesen kahden kesken. „Hän ehkä ottaa rahan ja meidät kuitenkin pettää."

Ja hän selitti nyt Petterille karkaamissuunnitelman, jonka jo oli ehtinyt tehdä, ja ryhtyi heti työhön. Ensin hän tukki avaimenreiän, ett' ei kukaan voinut tarkastella heitä ulkoa päin. Sitte hän riisui univormun ja pukeutui omiin vatteihinsa, sulloi santarmin vaatteet täyteen peitteitä ja tyynyjä sekä pani sen mytyn vuoteelle, niin että santarmi näytti siinä makaavan vaatteissaan; kivääri pantiin seisomaan vuoteen laitaa vasten. Toiseen vuoteesen tehtiin myöskin miehen muoto, ikäänkuin Petter siinä makaisi ja pantiin hänen nuttunsa sängyn päälaudalle.

„Nyt, Petter," sanoi O'Brien, saatuaan kaikki nämä varustukset valmiiksi, „voimme katsastaa, vartioiko santar-

mi meitä. Hän luultavasti tulee meitä katsomaan, kun arvaa meidän nukkuneen."

He jättivät kynttilän palamaan ja ryömivät vuoteiden alle. Hetkisen kuluttua kuuluikin askelia portailla, ovea koetettiin avata, ja kun se aukesi, astui santarmi sisään, mutta poistui pian, kun muka huomasi makaajat tiloillaan.

„Eikö nyt olisi aika karata?" kysyi Petter santarmin poistuttua.

„Ei vielä", virkkoi O'Brien. „Teemme ensin hänelle pikku kujeen, voidaksemme sitte varmemmin karata. Tunnin tai kahden kuluttua tulee hän uudestaan ja huomaa silloin näyttämön muuttuneeksi."

O'Brien otti toisen peitteen, kiinnitti sen ikkunan eteen ja pöyhötteli vaatemiehet hajalleen, niin että santarmin täytyi heti huomata petos.

Molemmat piiloutuivat uudestaan vuoteiden alle ja hetkisen kuluttua palasikin santarmi, kuten O'Brien oli ennustanut, kynttilä kädessä huoneesen.

Nähtyänsä vuoteet huomasi hän heti olevansa petetty.

„Tulimmaista!" pahoitteli hän, astuen avoimen ikkunan eteen, „ne vekkulit ovat livahtaneet minulta käsistä ja riistäneet ylennykseni. Mutta kyllä minä heidät vielä kiinni saan. Tuhat tulimmaista!"

Hän riensi ulos, astui kiireesti alas, ja ystävämme kuulivat hänen samaa tietää avaavan ulko-oven ja kiireisesti lähtevän astumaan.

„Niin juuri," sanoi O'Brien nauraen, „ja nyt on aika meidänkin tästä hävitä."

Hän puki jälleen yllensä santarmin vaatteet, meni vierashuoneesen, maksoi, mitä oli velkaa, ja läksi kenenkään estämättä Petterin kanssa astumaan samaa tietä, kuin olivat tulleetkin.

Kahdeksas luku.

Karkulaisemme astuivat päivän koittoon asti ja piilottuivat päiväksi vesakkoon, jatkaakseen öitä myöten pakoansa Ardennein metsään, jossa aikoivat viipyä, kunnes etsijät luulisivat heidän pakonsa onnistuneen. Vaan ennen, kuin he saapuivat metsään, tapasi heidät ankara lumipyry, joka kesti neljä vuorokautta. Silloin heillä oli paljo vastuksia kärsittävänä, heidän kun täytyi nukkua taivasalla, vaikka maassa oli kolme jalkaa lunta. He eivät enää uskaltaneet näyttäytyä molemmat yhdessä; välistä hiipi O'Brien yksin johonkin ravintolaan ostamaan ruokavaroja. Viidentenä päivänä saapuivat he pikku metsään, joka oli vähän matkan päässä tieltä syrjässä. O'Brien läksi edelleen hankkimaan jotakin syötävää; Petter jäi metsään ja etsiessään sieltä jotakin suojapaikkaa löysi suureksi kauhukseen kaksi ihmisruumista. Ne olivat mies ja nuori tyttö, nähtävästi paleltuneet kuoliaaksi. Petter poistui siitä paikasta ja iloitsi, että O'Brien samassa palasi. Hän kertoi kamalan löytönsä ja O'Brien tarkasteli paremmin ruumiita. Niillä oli yllä kirjavat, oudot ja nauhoilla koristetut puvut ja vieressä oli kaksi paria korkeita puujalkoja.

„Petter," virkkoi O'Brien, vähän aikaa katseltuaan

ruumiita, „vaikka kyllä hyvin surkuttelen noita ihmisraukkoja, niin täytyy minun kuitenkin katsoa tätä hyvin onnelliseksi sattumaksi. Nyt voimme kulkea vaikka läpi koko Ranskan likaamatta jalkojamme tässä kirotussa maassa."

„Mitä tarkoitat?"

„Nämä ihmiset ovat olleet noita vaeltelevia tanssijoita, jotka rahasta näyttelevät temppuja puujaloilla, ja meidän täytyy käyttää heidän taitoaan ja pukuaan. Mies on minun kokoiseni ja hänen pukunsa sopii minulle; sinulla on tyttö raukan kokoinen vartalo, joten sinä voit käyttää hänen vaatteitaan. Nyt tarvitsemme vain vähäsen harjoitusta, sitte saamme vapaasti kulkea kotia kohden."

O'Brien riisui paleltuneilta vaatteet ja yhdessä Petterin kanssa hautasi ruumiit. Sitte lähtivät he pois metsästä ja menivät yöksi latoon lähelle kylää.

„Kas niin, Petter, nyt olemme taas katon alla," sanoi O'Brien, „käy nyt makaamaan, minä sen aikaa valvon. Ei mitään estelemisiä, Petter! Sinä paremmin tarvitset lepoa kuin minä."

Petter totteli ja oli muutaman minutin kuluttua jo sikeässä unessa, sillä hän olikin perin uupunut, he kun olivat öillä jatkaneet matkaansa ja päivällä ainoastaan harvoin ummistaneet silmiänsä.

Aikaisin seuraavana aamuna herätti O'Brien Petterin, valvottuaan itse koko yön.

Kovaa kylmää oli seurannut tuskin yhtään miellyttävämpi suoja-ilma. Paksussa, koleassa sumussa palasivat karkulaisemme metsään, kun lato heistä ei päivällä ollut turvallinen olopaikka; vasta yön tultua uskalsivat he mennä jälleen sinne. Tällä kertaa vaati Petter myöskin O'Brieniä käymään levolle.

„Ainoastaan yhdeksi tai kahdeksi tunniksi", pyysi Petter, kun O'Brien yhä eitteli. „Sitte minä sinut herätän ja sinä saat vuorostasi valvoa."

Viimein O'Brien taipui ja muutaman minuutin kulut-

tua alkoi hän niin kovasti kuorsata, että Petter pelkäsi jonkun ehkä sattuvan kuulemaan. Hän sen tähden kävi monta kertaa ulkona tähystelemässä, oliko ketään liikkeellä. Vaan muuten antoi hän O'Brienin jatkaa tervettä untansa ja herätti hänet vasta aamun koittaessa.

„Luulenpa maanneeni koko yön!" virkkoi O'Brien ylös hypähtäessään.

„Niin oletkin", vastasi Petter, „ja minä kiitän siitä Jumalaa, sillä olipa jo aika sinunkin levätä; mitäpä minusta tulisikaan, jos sinä sairastuisit?"

„Hyvä, hyvä," myönsi O'Brien, „vaan nyt olenkin levähtänyt koko tulevaksi viikoksi."

He palasivat metsään ja olivat siellä iltaan asti. Mutta yön tultua läksivät he etemmäksi, sillä O'Brien oli jo käynyt kaikissa sen kylän taloissa, ja jos hän olisi ruvennut käymään niissä uudestaan, olisi hän santarmin puvussakin herättänyt epäluuloa.

Tuntikautta ennen päivän koittoa saapuivat he taas maantien läheiseen pikku metsään, joka oli ympäröity jotenkin leveällä ojalla, ja vähän matkan päässä metsästä oli kylä.

„Täällä pitää meidän viipyä viikkokausi", sanoi O'Brien, „ja nyt ensiksi lähden minä kylään ruokaa hankkimaan."

Puujalkojen avulla pääsi Petter ojan yli, vaan O'Brien läksi pyssy olkapäällä kylään. Petterin täytyi metsässä odotella kaksi ikävää tuntia, mutta olipa sitte saaliskin runsaampi, sillä O'Brien toi makkaroita, savustettua lihaa, paistetun hanhen puolikkaan, suuren palan lihapiirakkaa, monta leipää ja pullon viinaa suojaksi kylmää vastaan.

„Tämä riittää koko viikoksi!" riemuitsi O'Brien, „mutta tässä on minulla vielä jotakin, joka on yhtä tarpeen kuin syöminen ja juominen."

Niin sanoen levitti hän kaksi suurta, paksua hevoslointa.

„Oivallista!“ virkkoi Petter, „siinähän meillä on hyvät peitteet suojaksi kylmältä, jota olemme niin paljon kärsineet.“

„Minä maksoin kaikki rehellisesti“, jatkoi O'Brien. „Rahavaramme siitä tosin melkoisesti vähenivät, mutta kohtahan itse rupeamme ansaitsemaan toista.“

„Kuinka sitte?“ kysyi Petter.

„Tottapahan näet, mutta syökäämme nyt oikein vahvasti.“

Sitte tekivät he itselleen oksista katoksen, kuivasivat päiväpaisteessa lehtiä vuoteeksi, jolle levittivät toisen hevosloimen ja toista käyttivät peitteenä.

Seuraavana aamuna O'Brien herätti aikaisin Petterin, sanoen: „Ennen aamiaista pitää meidän vähän harjoitella.“

„Harjoitellako?“ kysyi Petter kummastuen. „Mitä tarkoitat?“

„Tietysti puujaloilla astumista, ja tottapahan yhdessä viikossa opimme sen verran, että niillä voimme tanssiakin. Sillä puujaloilla meidän täytyy marssia pois Ranskan maasta.“

O'Brien otti miesvainajan puujalat ja antoi Petterille tytön. Molemmat nojasivat selkäänsä puuhun, sitoivat remelit jalkoihinsa ja nousivat seisomaan. Päästyään puun rungon avulla pystyyn yrittivät he juoksemaan. Mutta jo kahden askelen perästä olivat molemmat pitkänänsä maassa ja Petter oli kaatuessaan saanut nenänsä vereen. He nauroivat kömpelyyttään, nousivat taas seisomaan ja läksivät uudestaan liikkeelle, sillä kestävyyshän se perille vie. Vaikka he vielä monesti kaatuivat, onnistui sentään astuminen vähitellen yhä paremmin. Aamiaisen jälkeen ryhtyivät he uudestaan harjoituksiinsa ja jatkoivat niitä koko päivän. Sitte riisuttuaan puujalat ja syötyään kääriytyivät he loimiinsa ja vaipuivat hyvin päätetyn päivätyön jälkeen sikeään uneen.

Yhdeksäs luku.

Viisi päivää olivat ystävämme melkein aamusta iltaan puujaloillansa ja saavuttivat sillä uutteralla harjoituksella sellaisen varmuuden liikunnoissaan, että voivat tanssiakin. Kuudes päivä määrättiin viimeiseksi koetuspäiväksi, sillä silloin he pukeutuivat puujaloilla-tanssijavainajain vaatteihinkin.

Siinä valepuvussa läksivät he, Petter O'Brienin sisarena, viimeinkin matkalle, astuivat helposti leveän ojan yli, joka oli metsän edessä, ja kävelivät rohkeasti suurta tietä Mechelniin päin. Heille tuli vastaan paljo ihmisiä, jopa muutamia santarmejakin, mutta ei kukaan heitä pysäyttänyt, korkeintaan katsottiin heidän jälkeensä. Kylään tultuansa alkoivat he tanssia ja kokosivat sitte rahaa katselijoilta. Ravintoloissa levähtivät he välistä ja ihmisten uteliaihin kysymyksiin, mistä he tulivat ja mihin olivat matkalla, osasi O'Brien aina vastata herättämättä vähintäkään epäilystä. Kun heidän täytyi näyttelemisensä tähden usein pysähtyä tiellä, tarvitsivat he koko kahdeksan päivää, ennen kuin ehtivät Mechelniin. Vahdin estämättä astuivat he sisään portista ja saavuttuaan torille pysähtyivät suuren ravintolan eteen sekä tanssivat valssin, jonka olivat vartavasten harjoittaneet. Suuri ihmisjoukko, sekä suuria että pieniä, seisoi ympärillä ja ravintolan ikkunat ilmestyivät täyteen katsojia. Tanssin jälkeen astui Petter

puujaloillaan ja kädessä O'Brienin lakki ravintolan ikkunan alle kokoomaan rahaa. Mutta hyvin hän hämmästyi, kun tunsi eräässä ikkunassa översti O'Brienin, joka häntä katsoi suoraan silmiin. Celeste oli myöskin hänen luonansa, mutta juoksi pois huoneesen, peitti silmänsä käsillään ja sanoi: „Hän se on, isä! hän on Petter!"

Petter oli hämmästyksestä vähällä kaatua, vaan oikeaan aikaan ehti O'Brien häntä tukemaan.

„Älä ole huomaavinasikaan", sanoi O'Brien hiljaa, jonka översti ja hänen tyttärensä myöskin olivat tunteneet. „Muuten voisivat ihmiset ruveta epäilemään. Mene kokoomaan rahaa, muuten olemme hukassa."

Petter kääntyi ihmisjoukkoon ja kokoili vaskirahoja. Tehtyään sen, kysyi hän O'Brieniltä, mitä hänen nyt piti tehdä.

„Mene jälleen ikkunan luo, niin saammehan nähdä mitä tapahtuu!" kuiskasi O'Brien.

Petter palasi ikkunan luo. Översti oli poistunut, mutta Celeste seisoi siinä ikään kuin Petteriä odotellen. Petter piti lakkia ja Celeste pudotti siihen jotakin niin että lakki vaipui syvälle alas pudonneen kappalen painosta. Petter otti lakista täyteläisen rahakukkaron, kätki sen nopeasti poveensa ja huomasi, miten Celeste siirtyi ikkunasta pois huoneesen, kääntyi ovella vielä katsomaan taaksensa ja ystävällisesti viitaten kädellään katosi.

Petter oli melkein huumautunut, niin että O'Brienin täytyi herättää häntä unelmistaan. Viimein he poistuivat torilta pieneen ravintolaan, lukivat kukkaron sisällyksen ja huomasivat siinä olevan viisikymmentä napoleondooria.

„Varmaankin on Celeste saanut kukkaron isältään", sanoi Petter, ilon kyynel kiiltävänä silmässään.

„Hän on kunnon mies", virkkoi O'Brien „Mutta emme me nyt voi häntä kiittää, ja muutenkin pitää meidän välttää, ett' emme enää häntä kohtaa, kun hän siten voisi joutua ristiriitaan ranskalaisen upseerin velvollisuuksiensa kanssa. Kuten tämän ravintolan isännältä kuulin,

on hänet nimitetty Bergen-op-Zoon-linnan päälliköksi, jonne hän nyt juuri on matkalla."

Seuraavana aamuna osti O'Brien miehen ja naisen vaatteet, sellaiset kuin sen seudun maalaiset käyttivät. Sitte läksivät he jälleen vaeltamaan, riisuivat eräässä metsikössä puujalkansa ja ilveilijänpukunsa sekä pukeutuivat talonpoikaisvaatteihin.

Monen päivän perästä saapuivat he Vliessingeniin.

„Nyt, Petter, voi meille tulla hyötyä kirjeestä, jonka se emäntä, joka yritti sinua vapauttamaan, antoi sisarelleen tänne Vliessingeniin tuotavaksi." Samalla O'Brien otti taskustaan kirjeen ja luki osoitteen. Talo löydettiin pian ja sen pienessä ravintohuoneessa tuli heille vastaan emäntä kysymään, mitä he tahtoivat.

„Lukekaa tämä sisarenne kirje", vastasi O'Brien, antaen hänelle kirjeen.

Emäntä luki sen ja viittasi vieraita tulemaan sivuhuoneesen.

„Minä kyllä mielelläni teen teille kaikki, mitä suinkin voin. Sisareni ei suinkaan kirjoittaisi niin rukoilevasti, ell' ei hänellä olisi pakottavaa syytä, ja me rakastamme toisiamme niin sydämmellisesti, että toinen menisi toisensa edestä vaikka tuleen. Sen tähden on koko taloni teille alttiina ja kaikki muut mukavuudet, mitä vain voin hankkia. Tyydyttekö siihen?"

„Paha kyllä täytyy minun sanoa: emme", vastasi O'Brien. „Minä pyydän teiltä sitä palvelusta, että saatatte meidät meren yli, minut ja kumppanini. Emme ole ne, joilta näytämme, vaan olemme englantilaiset ja pakomatkalla."

„Hyvänen aika!" virkkoi emäntä peljästyen. Se on paha juttu, minun pitää kutsua mieheni."

Hän meni ja palasi kohta vahvaruumiisen luotsin kanssa.

„Tässä on mieheni," sanoi hän, „minä jo hänelle ilmoitin teidän aikomuksenne."

„No?" sanoi O'Brien luotsille, joka seisoi siinä vä-

hän neuvottomana. „Tahdotteko auttaa meitä? Jos viette meidät Englannin rannalle tai johonhin englantilaiseen sotalaivaan, niin saatte sata napoleondooria. Lisäänpä siihen vielä kaksikymmentä, jos autatte meitä jo tänään pois tästä maasta.“

O'Brien pani koko summan pöydälle, luki siitä kaksikymmentä kultarahaa ja antoi ne luotsille, sanoen:

„Tässä on vähä käsirahaa rehellisyyteni todistukseksi, ja nyt sanokaa, suostutteko kauppaan vai ette kö.“

„Suostun,“ virkkoi luotsi hymyillen ja pistäen rahat taskuunsa, „asia on päätetty. Vielä tänään lähdemme matkalle, sillä kauan en minä kuitenkaan voisi kätkeä teitä talossani.“

O'Brien ja Petter tunsivat mielensä helpottuvan. Mutta heidän täytyi odottaa pimeän tuloon asti. Luotsi toimitti heille molemmille merimiehen puvut, niin että he voivat muka olla hänen apulaisiaan. He ottivat jäähyväset emännältä ja seurasivat hänen miestänsä pitkin muutamia katuja.

„Joko taas merelle menossa?“ kysyivät portinvartiat, jotka luotsin hyvin tunsivat. „Te olette varmaankin riidelleet emäntänne kanssa.“

Nauraen päästivät sotamiehet kaikki kolme ulos portista. Onnellisesti saapuivat he rantaan, hyppäsivät pikku veneesen ja sousivat luotsilaivalle. Muutamassa minuutissa saatiin ankkuri nostetuksi; myötätuuleen lipui alus Chelde-jokea pitkin aukealle merelle. Päivän valjettua huomattiin jotenkin lähellä pieni englantilainen sotalaiva. Luotsi laski sitä kohti ja kohta olivat O'Brien ja Petter laivan kannella, jonka mastossa häilyi englantilainen lippu. Luotsi otti vastaan rahansa ja kääntyi kotiaan kohti, onnellisesti pakoon päässeiden vankien toivotellessa hänelle onnea. Niin olivat vangit nyt vapaina ja purjehtimassa kotiaan kohti, jonne olivat niin kauan ikävöineet.

Kymmenes luku.

Muutaman päivän kuluttua oli Petter vanhempiensa ja sisarustensa keskellä ja lukija kuvaelkoon itse jälleen näkemisen ilon. Petter ei ollut koskaan selvitä kertomasta monia seikkailuja ja vaaroja, joita oli kärsinyt, eikä hän tietysti unhottanut kuvailematta O'Brien tekoja, joka oli osoittanut olevansa hänelle oikea ja totinen ystävä.

Heti isänkotiin palattuaan kirjoitti Petter översti O'Brienille ja Celestelle, kiittäen heitä molempia hyvyydestään ja ystävällisyydestään sekä lähettäen takaisin rahasumman, jonka oli puujaloilla tanssijana saanut Celesteltä ja jota hän tietysti oli katsonut vain lainaksi.

Huolimatta kaikista myrskyistä ja vaaroista, joita oli kokenut tällä ensimmäisellä matkallaan avarassa maailmassa, oli hän kuitenkin lujasti päättänyt pysyä uskollisena merimies-ammatissaan. Nähtyään sanomalehdistä kapteeni Savagen palanneen Diomede-laivalla pitkältä merimatkalta läksi hän Porthsmoutiin ja tapasi siellä Sinitalossa O'Brienin. Yhdessä menivät he sitten kapteeni Savagen luo, joka heitä sydämmellisesti tervehti ja ylisteli heitä onnistuneesta paostaan.

Kapteeni Savage nimitettiin uuden suuren frekatin

päälliköksi, ja kun hän itse sai valita upseerinsa, otti hän O'Brienin toiseksi luutnantiksi ja Petter tuli kadetiksi O'-Brienin osastoon. Niissä sotatoimissa, joihin tätä frekattia käytettiin, saivat molemmat runsaasti tilaisuutta osoittaa urhollisuuttansa, niin että he tuon tuostakin ansionsa mukaan ylenivät. Useampien vuosien kuluttua nimitettiin O'Brien uuden prikin kapteeniksi ja Petter luutnantiksi samalle laivalle.

Priki oli juuri ennen O'Brienin nimitystä laskettu veistämöltä vesille; se sai paljon-lupaavan nimen Merikäärme ja osoittikin sitte olevansa hyvä pikapurjehtija. Sen ensi matka oli Länsi-Indiaan, ja Barbados-saaressa sai se käskyn risteillä ranskalaisten oman Martinique-saaren ympärillä estämässä tarpeiden tuontia saaren ranskalaiselle varustusväelle.

Kohtapa ilmestyi O'Brienille hyvä tilaisuus koota omalla laivallaan kunniaa. Erään amerikkalaisen kauppalaivan kapteenilta, jonka Merikäärme tapasi, sai O'Brien kuulla Martiniquen satamassa olevan vihollisen risteilylaivan.

Hän päätti ensinnä lähettää kolme venettä vakoilemaan ja retken päälliköksi määräsi Petterin. Heti yön tultua purjehti Merikäärme hitaasti saarta kohti, pysähtyi riittävän matkan päähän ja lähetti hyvin varustetut veneensä edelleen. Airot sukeltelivat hiljaa vedessä, mutta yö oli niin pilkko pimeä, että veneiden ohjaajat kohta eivät enää ollenkaan tienneet, miten lähellä satamaa he jo olivat. Petter olisi jo mielellään kääntynyt, kun hänen täytyi peljätä muuten joutuvansa rantapatterien kitaan, mutta silloin rupesi äkisti näkymään tulia. Niistä huomattiin olevansa aivan kaupungin edessä ja köyden matkan päässä oli risteilylaivakin, jota tämä retki tarkoitti. Tuo amerikkalainen kapteeni, joka oli ilmoittanut laivan siellä olon, oli myöskin kertonut sen upseerien viettävän yönsä maalla iloisissa juomingeissa, mutta O'Brien ei oikein luottanut hänen rehellisyyteensä, kun jo useinkin oli tapahtunut,

että amerikkalaiset virittelivät englantilaisille kavaloita pauloja. O'Brien oli sen tähden käskenyt veneitänsä olemaan hyvin varovaiset, ja käskyä muistellen aikoi Petter juuri kääntää veneet takaisin. Mutta liian myöhään, sillä ensimmäinen vene oli jo saapunut laivan sivulle ja rohkeimmat miehet kiipeilivät pitkin sen seiniä ylös. Yht' äkkiä alkoi lennellä tulia laivan kannella ja kymmenkunta pyssyä kuului pamahtavan. Niinpä ei Petterillä ollut muuta neuvoa kuin seurata kumppanejansa. Kohta huomattiinkin amerikkalaisen todella valhetelleen; vihollislaivan upseerit olivat kaikki paikoillaan ja kansi täpö täynnä sotamiehiä. Nyt alkoi hurja sekamelska. Kaikki hyökkääjäin ponnistukset päästä laivan kannelle olivat turhaa vaivaa, kaikkialta heidät työnnettiin takaisin keihäillä ja pistoolin tai pyssyn luodeilla, ja silloin tällöin jymähti kanuunan laukaus. Vaikka englantilaiset taistelivatkin hyvin urhollisesti, niin oli heidän voimansa kuitenkin liian vähäinen, joten he eivät saattaneet toivoakaan voittoa; veneet tulivat yhä täydemmiksi kuolleita ja haavoittuneita, ja viimein täytyi niiden lähteä palaamaan. Ranskalaiset nostivat suuren riemuhuudon ja lähettelivät jäähyväsiksi joukottain pyssyn luotaja, satamapatterien säestäissä kanuunoillaan, vaikka niiden kuulat eivät voineet pimeässä osua kohti.

„Tämäpä ei ole mikään hyvä alku meidän kapteenillemme", virkkoi Petterille perämies Swinburne, joka oli vanha ja kokenut merimies; „me olemme menettäneet väkeä saamatta mitään saalista. Mitähän amiraali siitä sanoo?"

„Toivokaamme parempaa onnea toiste. Mutta mikä on tuossa edessämme? Laiva täysissä purjeissa! Ei se suinkaan voi olla Merikäärme."

Swinburne nousi seisomaan ja tähysteli hyvän aikaa tuota tummaa esinettä.

„Se on ranskalainen laiva", virkkoi hän viimein.

„Nyt meidän ei tarvitse palata tyhjin käsin, kaikki voi vielä kääntyä hyväksi.“

„Eespäin!“ huusi Petter toisille veneille. „Tuota kohti, miehet!“

Melkein ihan kuulumatta kulkivat veneet laivan luo. Sen miehistö tosin oli kannella, mutta katseli ammuskelevia pattereita, ja kun veneet lähestyivät päinvastaiselta puolelta, huomattiin ne vasta sitte, kun vastarinta oli liian myöhäinen. Muutamassa minuutissa kiipesivät englantilaiset ylös ja anastivat laivan sekä käänsivät sen heti ulos satamasta.

Kun ranskalaiset ehtivät hiukan tointua ensi hämmästyksestään, halusi eräs heistä puhutella päällikkönä olevaa englantilaista upseeria. Petter kutsui hänet eteensä. Hän oli herrasmies sivilipuvussa ja sanoi olevansa vain matkustajana laivalla. Hän ilmoitti laivan tulevan Bordeauxista ja muutamia naisia olevan kajuutassa, He olivat matkalla koteihinsa Martinique-saarelle, ja lausui matkustaja toivovansa, että heidät vietäisiin maalle, kun naisia tavallisesti ei kuitenkaan tehdä sotavangeiksi.

Petter tiesi tekevänsä O'Brienin mielen mukaan, jos täytti sen kohtuullisen pyynnön, ja salli siis sekä naisten että muidenkin matkustajain, jotka eivät kuuluneet laivaväkeen, lähteä maalle ja ottaa myöskin kaikki tavaransa.

Ranskalainen kiitti omasta ja kaikkein muiden matkustajain puolesta sekä palasi kajuuttaan. Petter lasketti kaksi anastetun laivan venettä vesille ja lähetti niihin riittävän joukon ranskalaisia merimiehiä soutajiksi. Ennen kuin veneet valmistuivat lähtemään, valkeni päivä; Merikäärme näkyi noin seitsemän virstan päässä aukealla merellä ja anastettu laivakin oli ulompana vihollispatterein piiriä. Viimein tulivat naiset ja muut matkustajat kannelle kiittämään Petteriä ja lähtemään. Kukapa osaisi kuvata Petterin iloista hämmästystä, kuin hän yhden nai-

sista tunsi Celesteksi, joka tällä välin oli kehittynyt viehättäväksi neideksi.

„Celeste!“ huudahdi hän. „Tekö se todellakin olette? Niin, te olette Celeste O'Brien.“

„Se minun nimeni on“, vastasi neiti oudosti katsellen englantilaista upseeria, tuntematta kuitenkaan häntä, sillä hänen kasvonsa olivat vielä mustana ruudin savusta.

„Oletteko unohtaneet Petter Simpelin?“

„Ei, en ole unhottanut; jopa tunnenkin teidät taas. Olkaa sydämmestäni tervehditty!“ sanoi Celeste ojentaen hänelle molemmat kätensä.

„Miten onnellinen olenkaan, kun voin tehdä teille pienen palveluksen!“ virkkoi Petter. „Kuinka isänne, översti, voi ja missä hän on nykyään?“

„Tuolla“, vastasi Celeste osoittaen saarta. „Hän on nyt kenraali ja Martiniquen sotaväen ylipäällikkö. Ja missä on herra O'Brien, teidän ystävänne?“

„Tuolla“, vastasi Petter, osoittaen Merikäärmettä, „hän on tuon sotalaivan päällikkönä ja minä olen luutnanttina samalla laivalla.“

Celeste kertoi sitte, että hänen isänsä jo oli kolme vuotta ollut Martinquessa, vaan jättänyt hänet Ranskaan täydentämään kasvatustansa. Nyt oli hän matkalla isänsä luo, josta hänen ei enää tarvinnut erota. Muut naiset olivat saaren varustusväkeen kuuluvain upseerien rouvia ja tyttäriä, ja herrain joukossa oli muutamia ranskalaisia upseereja. Tämän asian ilmasi Celeste Petterille vain salaa, ja kun upseerit eivät olleet univormu-puvussa, ei Petterin tarvinnut siitä sen enempää huoliakaan.

Veneet olivat valmiit lähtemään, niin että Petter voi enää vaihtaa vain muutaman sanan Celesten kanssa. Hän vielä kerran kiitti rahakukkarosta, jonka oli puujaloilla vaellusaikanaan saanut häneltä, ja lähetti paljon sydämmellisiä terveisiä hänen isällensä sekä auttoi hänet sitte alas veneesen.

„Olisihan minulla mielessä yksi pyyntö“, sanoi Ce-

leste kättä antaessaan, „mutta en tiedä. onko minulla siihen oikeutta.“

„Puhukaa, Celeste!“

„Te annatte osalle laivan vangitusta väestöstä vapauden, kun lähetätte heidät soutamaan meitä maalle. Jäljelle jäävät tuntevat nyt itsensä sitä onnettomammiksi. Ettekö voisi antaa kaikkein miesten lähteä?“

„Teidän tähtenne teen sen, Celeste“, vastasi Petter, ja neiti puristi kiitollisesti hänen kättänsä, jonka jälkeen he erosivat.

Veneet läksivät, matkustajat huiskuttivat nenäliinojaan, ja kohta seurasi kolmannessa veneessä jäännöskin ranskalaista väestöä.

Petter purjehti nyt anastetulla laivallaan, jossa oli neljäkymmentä kanuunaa, Merikäärmeelle vastaan. Hän tiesi, ett' ei O'Brien voinut pahastua hänen ranskalaisen väestön vapauttamisestaan, kun sai kuulla, että Celeste oli sitä pyytänyt.

Saavuttuaan prikin luo riensi Petter siihen antamaan O'Brienille tarkkaa kertomusta. O'Brien hyvin kummasteli Celesten ja Petterin odottamatta yhteen sattumista ja hyväksyi kokonan Petterin käytöksen vankeja kohtaan.

„Että sait anastetuksi laivan, kun tuota risteilijää emme saaneet, on minulle suuri onni“, virkkoi O'Brien. „Minä lähetän nyt ilmoituksen amiraalille ja hän kyllä ihastuu neljäkymmen-kanuunaiseen laivaan. Lopussa kiitos seisoo.“

Yhdestoista luku.

Merikäärmeen seuraava matka tarkoitti Guinean rantaa ja Mexikon lahtea, joiden paikkain välillä priki purjehteli kolme kukautta, tapaamatta ainoatakaan vihollislaivaa. Kuitenkin turvasi O'Brien suuresti Englannin kauppaliikettä niillä vesillä, jonka tähden hän ennen lähtöään sieltä sai sikäläisiltä kauppiailta kiitoskirjeen ja hyvin arvokkaan lahjan. Matkalla Barbadosiin huomasi priki eräänä päivänä kuusi laivaa, joista kolme tunnettiin ranskalaisiksi risteilijöiksi ja toiset kolme englantilaisiksi kauppalaivoiksi, jotka olivat joutuneet risteilijäin kynsiin. Merikäärme levitti kaikki purjeensa ja risteilijät, luopumatta saaliistaan antoivat engantilaisen laivan lähestyä ja päättivät ryhtyä taisteluun, vetäen mastoonsa kolmevärisen lipun.

O'Brien kutsui kaikki miehet kannelle ja puhutteli heitä sanoen:

„Tuossa näette ranskalaiset kuunarit, jotka ovat ottaneet kolme kauppalaivaa. Kuunarit meidän täytyy voittaa, kun sotakunniamme sitä vaatii, ja kauppalaivat meidän täytyy ottaa takaisin, ne kun ovat englantilaista omaisuutta. Siispä rohkeasti rynnäkköön!“

Merikäärme purjehti ranskalaisia vastaan ja ampui

nopeasti kuusi sivunsa täyttä ennen, kuin kuunarit edes olivat valmiitkaan taisteluun ryhtymään. Kun ruudin savu haihtui, huomattiin yhden kuunarin pahasti vahingoittuneen. Ranskalaiset ampuivat myöskin rohkeasti, mutta eivät saaneet aikaan juuri mitään, sillä nopeakulkuinen Merikäärme osasi niin nopeasti liikkua, että ranskalaiset laivat ammunnallaan vahingoittivat vain toisiansa, jota paitsi niiden kanuunatkin olivat paljon pienemmät kuin englantilaisen prikin. Lyhyen taistelun jälkeen läksi kaksi kuunaria pakoon ja kolmas vetäsi alas lippunsa antautumisen merkiksi. Merikäärme lähetti veneitä sen luo, ja Petter nousi kuunarin kannelle, jonka varustuksena oli kuusitoista kanuunaa ja kolmekuudetta miestä. Vangeilta kuuli Petten kuunarin olleen muutamia kuukausia sitte Martiniquen satamassa, jossa sitä eräänä yönä olivat englantilaiset veneet pahasti hätyyttäneet. Siten huomattiin kuunari samaksi laivaksi, jota vastaan Petter oli tehnyt tuon edellä kerrotun onnistumattoman hyökkäyksen. Kun vangit saatiin talteen alahuoneesen, teetti Petter varamastot kuunariin ja kiiruhti seuraamaan Merikäärmettä, joka vähitellen kokosi yhteen ryöstäjiltään riistetyt kolme kauppalaivaa. Kahden viikon kuluttua tästä voitollisesta taistelusta saapui O'Brien saaliinensa Carlisle-Baihin, jonne amiraalikin oli vähää ennen tullut ja nyt kiitteli nuorta kapteenia ja hänen uljasta väkeänsä.

Merikäärme, viivyttyään siellä kolme viikkoa, lähetettiin taas Martinique-saaren luo risteilemään.

Eräänä iltana huomattiin lähellä saarta kaksi vihollislaivaa juuri purjehtimassa Neekeriniemen ympäri.

„Petter," sanoi O'Brien, „puolen tunnin kuluttua on pimeä. Meidän pitää koettaa päästä noiden laivojen lähelle. Sinä saat lähteä yritystä johtamaan, sillä minä tiedän voivani luottaa sinuun, kun olet kelpo upseeri. Siksipä oletkin käynyt minun kouluani, Petter, ja minä olen pitänyt lupaukseni, tehnyt sinusta miehen."

Petter lupasi koettaa parastansa ja läksi pimeän

tultua kolmella veneellä hiljaa lipumaan saaren satamaa kohti.

Ilmassa vallitsi tukehuttava, melkein selittämätön kuumuus; ei tuntunut pienintäkään tuulen henkäystä, ja vaikka taivaalla ei näkynyt yhtään pilveä, pilkottivat tähdet kuitenkin ikään kuin etäisen sumuharson takaa. Merimiehet riisuivat nuttunsa, kun jo lyhyellä matkalla soutaessaan hiestyivät läpimärjiksi. Kun satamaan saavuttiin, sakenivat ilman höyryt ja pimeys niin, että tuskin voitiin nähdä sylen päähän eteensä.

„Nämä merkit eivät minua miellytä", virkkoi vanha perämies Swinburne, joka tälläkin kertaa oli Petterin veneessä; „me tekisimme paraiten, herra luutnantti, jos niin pian kuin mahdollista palaisimme omaan laivaamme, jos sitä enää löydämmekään; priki kyllä tänä yönä tarvitsisi meidänkin käsiämme."

„Pelkäättekö myrskyä, Swinburne?"

„Minä olen jo usein purjehdellut tällä leveyspiirillä ja tunnen sen oikut", vastasi perämies. „Ennen aamua on meillä aika rajumyrsky, uskokaa se."

„Kyllä minä luotankin teidän kokemukseenne", vastasi Petter, „ja sen tähden suostun palaamaan. Ehkäpä vielä oikeaan aikaan ehdimme prikille."

Veneet kääntyivät ja läksivät kiireesti soutamaan prikiä kohti, mikäli pilkko pimeässä osattiin arvata suuntaa. Mutta tuskinpa ehdittiin ulos satamasta, kun ilmassa kuului ikäänkuin raskas voihkaus milloin mistäkin päin.

„Jo se tulee, herra luutnantti!" sanoi Swinburne. „Kukapa tietää, ken meistä enää näkee huomispäivää. Katsokaahan, tuolta! tuolta!"

Petter katsahti viitattuun suuntaan ja sieltä ikään kuin musta muuri lähestyi venettä. Voihkava ääni kasvoi huumaavaksi pauhuksi, ja jyrinä, hirmuisempi kuin ankarin ukkonen, ympäröi veneen. Meren pinta oli vielä tasainen, mutta peitetty kuohuvalla vaahdolla, että veneiden miehistä näytti, kuin soutelisivat he maidossa. Hir-

vittävä tuulenpuuska tarttui airoihin ja sysäsi miehet keulaan päin niin, että moni heistä pahasti loukkautui, ja vene olisi varmaankin kaatunut, jos meri olisi aaltoillut. Merimiesten täytyi pysytellä veneen pohjalla ja myrskyn kauhea raivo esti puheen kuulumasta lähimmällekään miehelle, niin että heidän täytyi ainoastaan viittailemalla ilmoittaa, mitä kunkin oli tehtävä. Toiset veneet uivat keveämmin myrskyn mukaan ja hävisivät yht' äkkiä näkyvistä. Äkisti rupesi meri kohoilemaan kuin maanalaisesta tenhovoimasta, ja nyt oli vene keskellä pauhaavia aaltoja, jotka sitä milloin heittelivät korkealle ylös, milloin paiskasivat syvälle aallon pohjaan. Äkisti vieri suunnaton aalto veneen päälle, ja silmänräpäyksessä viskasi se kaikki miehet istuimiltaan, niin että Swinburne lensi veneen perästä Petterin pään ylitse. Vene oli hajonnut pirstaleiksi, ja miehet taistelivat riehuvia aaltoja vastaan hengestänsä, kunnes toinen hirvittävän suuri aalto heidät kaikki heitti kalliolle, tuottaen toisille kuoleman, toisille pelastuksen. Petter oli niitä onnellisia, jotka pelastuivat, vaikka hän viskautui niin kovasti ylös kalliolle, että häneltä kaksi kylkiluuta katkesi. Swinburne pelastui myöskin sekä kahdeksan muuta miestä, kaikki kuitenkin saaden suurempia tai pienempiä kolauksia. Swinburne yksin oli ikäänkuin ihmeen kautta päässyt ihan vahingotta. Muut yhdeksän miestä, jotka, paitsi näitä pelastuneita, olivat veneessä, löydettiin seuraavana aamuna pahasti runneltuina ruumeina rannalta.

Petter lähetti pelastuksestaan kiitosrukouksen kohti korkeutta. Myrsky yhä vielä ulvoi ja aallot roiskuttivat vettänsä korkealle ilmaan. Kiiveten rannalle ylemmäksi tapasi Petter Swinburnen, joka otti häntä kädestä ja puristi sitä vahvasti. Yhä kasvavien aaltojen tieltä täytyi heidän kiivetä vielä korkeammalle.

Pannen suunsa aivan Swinburnen korvan eteen, huusi Petter. „Mitähän on tullut O'Brienista?"

Perämies pudisti huolissaan päätänsä ja katseli ulos

kuohuvalle merelle; Petter rukoili rakkaan ystävänsä ja prikin miehistön puolesta.

Kolmen tunnin kuluttua alkoi myrskyn voima heiketä, vaikka se vieläkin oli kyllin raju; taivas kirkastui, tähdet säkenöivät ja ilma puhdistui, että voitiin vapaasti katsella ympärilleen.

„Nyt myrsky kuolee", sanoi Swinburne, „tehtyään kylliksi tuhoa."

„Miten luulette käyneen Merikäärmeelle?" kysyi Petter.

„Se riippuu kokonaan siitä, tuliko myrsky äkkiarvaamatta sen päälle taikka olivatko he valmiit sitä vastaan ottamaan", vastasi Swinburne. „Kapteeni O'Brien on kyllä yhtä hyvä merimies kuin kuka muu hyvänsä, mutta pikapurjehtijat laivat täyttyvät helposti vedellä. Toivokaamme kuitenkin, että kaikki on käynyt hyvin."

Pelkäävällä mielellä odottivat he molemmat päivää, joka näytti sitä kauemmin viipyvän, mitä malttamattomammin he odottivat. Viimein alkoi hämärtää ja haaksirikkoiset miehet katselivat joka taholle pitkin meren pintaa, kuitenkin huomaamatta prikiä missään päin. Aurinko nousi, kaikki välkkyi kirkkaassa valossa; meri oli yhä vielä hyvin rauhaton, mutta tuuli laimeni laimenemistaan.

„Jumalan olkoon kiitos!" virkkoi Swinburne, katsoen lähemmäksi rantaan, „priki on ainakin vielä veden päällä?"

Petter huomasi nyt myöskin laivan, jota hän oli silmillään etsinyt toiselta taholta; se oli parin virstaa päässä rannasta ilman nuoria aaltojen viskeltävänä.

„Sen pitää päästä tuon niemen ympäri, taikka ajaa tuuli sen maalle!" virkkoi Petter. „Ja jos se ei ehjänä pääse niemen ympäri, joutuu O'Brien miehineen vangiksi, niin kuin mekin kohta joudumme."

„Jos prikillä on vielä vähäkään purjeita," vastasi Swinburne, „niin se kyllä pääsee niemen ohitse."

Muutkin pelastuneet kokoutuivat vähitellen ja ter-

vehtivät Petteriä ja perämiestä sekä näyttivät heille hukkuneiden kumppanien runneltuja ruumiita, jotka Petterin käskystä vietiin ylemmäksi ja asetettiin riviin vierekkäin.

Kaikkien huomio kiintyi sitte jälleen prikiin, ja kohta huomattiin sille pystytettävän varamasto ja siihen kohosi purje.

Puoli tuntia tarkastettiin prikiä hyvin kiihkeällä mielellä. Se lähestyi niemen kärkeä, taisteli aaltoja vastaan ja näytti milloin pääsevän etemmäksi kallioista, milloin niitä vastaan paiskahtavan. Yht' äkkiä se pääsi niemenkärjen kohdalle ja katosi sen taa.

„Hurraa!" huusi Swinburne, hattuaan heilutellen, „johan se pääsi onnellisesti niemen ohi ja on pelastettu!"

„Jumala olkoon kiitetty!" sanoi Petter, pannen kätensä ristiin hiljaiseen rukoukseen.

Kahdestoista luku.

Nähtyään prikin päässeen turvaan kääntyivät rannalla olevat haaksirikkoiset tähystelemään toisia veneitä, mutta turhaan. Ranta oli täynnä kaikenlaisia puunpalasia ja arvattavasti oli kaupunkikin, joka oli noin kolmen virstan päässä, kärsinyt melkoisen vahingon. Haaksirikkoisilla ei ollut muuta neuvoa kuin mennä satamaan ja antautua vangiksi. Luvattuaan lähettää apua haavoitetuille, jotka eivät jaksaneet astua, läksivät he tielle. Noustuaan kallion harjalle, josta voivat katsella sisämaata, huomasivat he sen kurjassa tilassa. Joka taholla makasi maassa juurinensa irti murtautuneita puita ja kuolleita eläviä; siellä täällä näkyi talojen raunioita, joista irtautuneet osat myrsky oli viskellyt virstain päähän. Ei mitään ollut säilynyt paitsi hyvin lujat kivimuurit. Eräs neekerein majarivi oli hävinnyt maan tasalle, ja neekeriraukat etsivät raunoiden alta tavaroitansa ja äitit valittelivat pikku lastensa ruumisten luona. Ei kukaan pitänyt lukua englantilaisista, jotka rauhassa matkaansa jatkaen noin virstan päässä suureksi ilokseen tapasivat molempien toisten veneiden miehet. He olivat kaikki jotenkin hyvin päässeet myrskyn käsistä, kun se oli heittänyt heidän keveämmät veneensä kuivalle maalle. Kaikki läksivät yhdessä jatkamaan matkaansa Petterin johdolla. Hävitystä ja kurjuutta näkyi kaikkialla, vaan varsinkin kaupungissa. Keskimäärin oli ainoastaan kolmas osa taloista säilynyt; ranta oli melkein täynä ruumiita ja laivain jännöksiä, ja murtuneita mastoja seisoi hiekassa monta jalkaa syvälle ajautu-

neina. Sotamies-osastot kokoilivat pois ruumiita sekä korjailivat tavaroita, jotka olivat korjaamisen arvoiset. Ei kukaan pysäyttänyt kaupungissa englantilaisia tai edes näyttänyt heitä huomaavankaan. Muutamilla kaduilla kaivettiin esiin hautautuneita, joiden huuto ja valitus kaikui raunioista. Sukulaisten vaikeroiminen, haavoitettujen voivottelu, ranskalaisten sotamiesten huutelu, jotka ratsuajutanttien johdolla tekivät pelastustyötä, ja parkuvain katselejain hälinä, kaikki se oli hirvittävän häiriön kuva.

Petter meni erään ajutantin luo ja Ranskan kielellä sanoi tarjoutuvansa kumppaneineen vangiksi.

„Ei meillä nyt ole aikaa ottaa vankeja", vastasi upseeri. „Ihmisyyden velvollisuus ennen kaikkea. Satoja ihmisiä on raunioissa, meidän pitää koettaa pelastaa heitä."

„Sallisitteko ehkä minun miehineni ryhtyä auttamaan?" kysyi Petter. „Ne ovat kaikki reippaita poikia."

„Hyvä herra," vastasi upseeri hattuaan nostaen, „sen tarjouksenne otan vastaan kiitollisella mielellä ja kiitän teitä onnettomain maanmiesteni puolesta."

„Niinpä näyttäkää, missä meidän apuamme enimmin tarvitaan", pyysi Petter.

„Tuossa talossa, jonka työhuoneet ovat hajonneet", sanoi ajutantti, viitaten pitkin katua ylös päin. „Siellä on vielä paljo eläviä ihmisiä raunioiden alla."

„Tulkaa, pojat!" sanoi Petter miehilleen, jotka, vaikka moni olikin haaksirikossa loukkautunut, ryhtyivät reippaasti työhön; Petterin puolestaan täytyi tyytyä vaan työn johtamiseen, kun hänen kylkeänsä kovin pakotti.

Puolessa tunnissa saatiin jo niin paljo raunioita kaivetuksi, että voitiin vetää sieltä esiin koko joukko eläviä neekerejä.

Täll' aikaa tuli useampia ratsastavia upseereja, joista yksi oli kenraalin puvussa. Petter tunsi hänet heti vanhaksi ystäväksensä, entiseksi översti O'Brieniksi. Ratsastajat pysähtyivät tarkastelemaan englantilaisia. Petter meni kenraalin luo ja sanoi, että he olivat haaksirikkoon jou-

tuneita ja nyt voimainsa mukaan auttoivat, kunnes heistä voitiin muuta päättää.

Kenraali nosti kiittäen hattuansa ja yritti lähteä edelleen ratsastamaan, tuntematta Petteriä.

„Kenraali O'Brien, te ehkä ette enää muista minua mutta minä en ole unhottanut teidän hyvyyttänne."

„Toden totta!" virkkoi kenraali. „Tehän se tosiaankin olette, kunnon ystäväni!" Niin sanoen hyppäsi hän hevosensa seljästä maahan pudistamaan Petterin kättä.

„Kuinka olisinkaan heti voinut tuntea teidät! Tehän olette varttuneet mieheksi ja ihan toisenlaiseksi, kuin se pikku Petter Simpel oli, joka tytön puvussa puujaloilla tanssi. Mutta minä olen teille suuren kiitollisuuden velassa ystävällisyydestä, jota osoititte minun tyttärelleni; hän ei ole sitä unhottanut. Nyt minä en tahdo pidättää teitä armeliaisuustyössänne, sillä huomaatte kyllä, että minulla on paljo tekemistä tämän surullisen hävityksen tähden. Vaan minä odotan teitä kotiini, ja jos minä sattuisinkin olemaan poissa, niin tapaattehan siellä Celesten. Jumala teitä varjelkoon!" Ja hän nousi ratsunsa selkään sekä jatkoi seuralaisineen tarkastusmatkaansa.

„Olkaa huoletta, pojat!" virkkoi Petter miehillensä, „ei meidän tarvitse peljätä pahaa kohtelua. Tehkää vaan uljaasti työtä, kyllä ranskalaiset sen pitävät muistissa."

Tyhjennettyään koko talon ja löydettyään raunioista vielä useampia hautautuneita, palasivat englantilaiset siihen paikkaan, jossa ranskalaiset olivat työssä ajutantin johdolla, ja tarjosivat hänelle apuansa, joka kiitollisesti otettiinkin vastaan. Puolen päivän rinnassa oli pelastustyö tehty; englantilaiset merimiehetkin ehtivät siihen asti vielä kaivaa monta ihmistä raunioista.

Petter kysyi sitte kenraali O'Brienin asuntoa. Siellä otti hänet vastaan Celeste, tervehtien sydämmellisesti. Hänen isänsäkin oli jo palannut. Celeste vei Petterin viereiseen huoneesen, jossa oli useampiakin upseereja koossa.

„Hyvät herrat," sanoi kenraali, „minä tässä esittelen

teille luutnantti Simpelin. Hän on se kunnioitettava englantilainen upseeri, joka päästi vankeudesta maanmiehemme sekä matkalla olevat vaimomme ja tyttäremme."

„Sittepä tulee minun kiittää teitä puolisoni puolesta", virkkoi eräs upseeri, astuen Petterin luo pudistamaan häntä kädestä.

Sitte tuli toinen, jonka tyttären Petter oli vapauttanut, ja useampiakin, joiden perheille hän oli tuolla teollaan tuottanut onnea, niin että kätkelemisestä ja kiittelemisestä ei ollut tulla loppuakaan. Petteriä pyydettiin kertomaan haaksirikkonsa historia alusta loppuun. Kun hän sen oli tehnyt, sanoi kenraali O'Brien:

„Niin kauan, kuin saarella tulette viipymään, olette te minun vieraanani. Ja nyt olkaa hyvä, sanokaa, onko teillä mitään toivomista."

„Kyllä minun pitää käyttääkin hyvyyttänne, kenraali O'Brien. Ensinnäkin esitän miesjoukkoni teidän ystävälliseen huomaamme; he eivät ole eilisestä asti maistaneet ruoan muruakaan, ja muutamat sitä paitsi ovat loukkautuneet haaksirikossa. Rannalla on myöskin useampia pahemmin loukkautuneita apua odottamassa "

„Kyllä se kaikki toimitetaan", vakuutti kenraali. „Minä lähetän heti väkeä rannalle noutamaan pelastuneita ja hautaamaan kuolleita."

Hän kääntyi erään upseerin puoleen, joka heti poistui panemaan toimeen kenraalin käskyä.

„Mitä minuun itseeni tulee," jatkoi Petter, „niin pelkäänpä tarvitsevani haavalääkäriä, sillä sivussani on sellainen tuska, että tuskin voin hengittää."

„Katsokaammehan," sanoi eräs upseeri, „minä olen sotilaslääkäri, toivoakseni antaudutte minun hoidettavakseni.

Petterin täytyi riisua nuttunsa, joka ei tapahtunut ilman tuskia, ja kohta huomasi lääkäri, että kaksi kylkiluuta oli katkennut.

„Teidän täytyy muutamia päiviä pysyä vuoteen omana", sanoi lääkäri; „neljännestunnin kuluttua palaan

minä sitomaan teitä ja lupaan tehdä teidät terveeksi kymmenessä päivässä."

Upseerit nyt poistuivat, jättäen kenraalin ja Petterin kahden kesken.

„Kukkaroni ja kaikki, millä voin teitä auttaa, on teille alttiina," sanoi ystävällinen kenraali-vanhus, „ja jos meitä vähänkään rakastatte, niin ette hylkää tarjoustani. Eihän se muuten olekaan ensi kerta, hyvä Petter", lisäsi hän nauraen. „Muistakaa vain Mechelniä! Enpä olisi koskaan voinut uneksia, että te tytön puvussa niin reippaasti olisitte puujaloilla tanssineet pois Ranskanmaasta. Mutta teidän pitää kertoa kaikki seikkailunne, kunhan saamme aikaa; Celestekin on utelias niitä kuulemaan, ja hän nyt tulee teidän hoitajaksenne niinkuin kerran ennenkin."

Seuraavana aamuna lähestyi O'Brienin priki satamaa sekä lähetti ainoan jäljellä olevan veneensä rantaan valkoisen lipun turvissa.

Kohta tuli kenraali Petterin huoneesen ja ilmoitti hänelle veneen tulon.

„Kapteeni O'Brien kysyy väkensä kohtaloa ja pyytää lupaa lähettää niille, jotka ehkä vielä elävät, vaatteensa ja muun omaisuutensa. Hän luulee meidän aikovan pitää teidät vankina, mutta hyvinpä huonoiksi hän ajatteleekin meitä ranskalaisia. Te, kunnon Petter, olette jo saattaneet meidät suureen kiitollisuuden velkaan, kun jalomielisesti päästitte vapaaksi niin monta Ranskan alammaista siitä laivasta, jonka tuonnoin anastitte. Ettekä te muutenkaan ole joutuneet meidän käsiimme sotaoikeuden mukaisella tavalla, vaan suuresta onnettomuudesta. Sellainen tapaus kuin toisöinen myrsky haihduttaa kaiken kansallisvihollisuuden ja panee päällemme sellaiset yleisen ihmisrakkauden velvollisuudet, kuin teidän kunnon miehenne eilen osoittivat. Vankeudesta siis ei voi olla puhettakaan, vaan kuin teidän tilanne sallii, saatte palata laivaanne. Teidän miehenne lähetän jo tänään samassa veneessä, joka tuli tiedustelemaan heidän kohtaloansa."

Petter kiitti kunnon kenraalia ja kirjoitti O'Brienille kirjeen, kertoen lyhykäisesti pelastuksensa ynnä kaikki siihen liittyvät sivuseikat.

Seuraavana päivänä tuli vastaus ynnä vaatteita Petterille. O'Brien lausui iloitsevansa Petterin pelastuksesta, jota hän oli luullut kuolleeksi. Priki oli tuossa hirmumyrskyssä kallistunut sivulleen ja pysynyt siinä asennossa puoli tuntia. Saadakseen sitä jälleen pystyyn oli täytynyt hakata poikki mastot. Pelko, että Petter ehkä oli kuollut, oli tehnyt O'Brienin niin onnettomaksi, että hän omasta puolestaan olisi myöskin jättäytynyt kuolemaan, ell' ei hänen olisi täytynyt pitää huolta laivaväestänsä. Eri kirjeessä kiitti hän kenraali O'Brieniä hänen jalomielisyydestään ja vakuutti olevansa hätyyttämättä yhtäkään ranskalaista laivaa niin kauan, kuin seisoi sataman edessä, vaikka niitä purjehtisi puoli sataakin hänen ohitsensa. Hän muuten odotteli vain Petterin tuloa ja aikoi sitte lähteä Barbadosiin.

Taitavan lääkärin ja Celesten hellän hoidon avulla parani Petter niin nopeasti, että hän jo muutamain päivien kuluttua saattoi palata laivaan, joka oli lähettänyt veneensä häntä noutamaan.

Ero hyvästä kenraalista ja hänen tyttärestään oli Petteristä vielä raskaampi kuin silloin Cettessä.

„Voikaa hyvin, Celeste! Jumala suojelkoon teitä ja suokoon meidän vielä nähdä toisemme!"

Niin sanoen kätteli Petter Celesteä ja läksi kenraalin ja muutamien upseerien seurassa rantaan. Siellä kenraali sulki Petterin syliinsä kuin oman pojan ja viittaili hänelle vielä kädellään, kuin venhe jo oli kaukana rannasta. Puolen tunnin kuluttua nousi Petter prikin kannelle, jossa O'Brien otti hänet syleilyllä vastaan.

Kolmastoista luku.

Samana päivänä nosti Merikäärme ankkurinsa lähtien matkalle Barbadosiin, ja kohta katosivat satama ja kaupunki näkyvistä. Petter vietti koko päivän O'Brienin kanssa kajuutassa, kertoen hänelle laveasti viimeiset kokemuksensa. Kun priki saapui Barbadosin satamaan, huomattiin heti myrskyn raivonneen siellä vielä paljon hirveämmin. Satamassa oli monta laivaa mastotonna, eikä Merikäärmeellä siis ollut toivoa tulla pian korjatuksi, koska kaikki sitä ennen tulleet laivat oli ensin korjattava. O'Brienin anastama ranskalainen kuunari oli vielä satamassa, vaikka jo ennemmin saatettuna hyvään kuntoon. Amiraali sentähden ehdotti, että O'Brien lähettäisi osan väestänsä sillä risteilemään, johon O'Brien mielellään suostuikin. Hän määräsi kuunarin päälliköksi Petterin ja antoi hänelle mukaan kokeneen perämiehen Swinburnen sekä kaksikymmentä miestä. Petter purjehteli monta viikkoa Trinidad-saaren edustalla, saaden anastetuksi kolme ranskalaista kauppalaivaa. Kun hänen täytyi niihin panna omaa väkeänsä, alkoi hänelle tulla hyvin tuntuva merimiesten puute, ja lisäksi oli vielä vaikea vartioida vankejakin, joita oli kaksi vertaa kuin laivan omaa väkeä. Hän päätti siis palata Barbadosiin, mutta sitä ennen laskea Trinidadin rannalle vangit, päästäkseen heitä vartioitsemasta.

Kahdessa veneessä läksivät vapautetut kuunarin luota sousivat ihan tyynellä ilmalla maalle ja katosivat. Ne

olivat enimmäkseen hurjan ja uhkarohkean näköisiä espanjalaisia, niin että Petter tunsi olonsa helpommaksi, kun he olivat poissa. Mutta suureksi kiusaksi kestikin yhä tyyntä, estäen kuunaria pääsemästä etemmäksi. Yön tultua jäi Swinburne vahtiin ja Petter läksi riippumattoonsa nukkumaan. Hän ei tiennyt, miten kauan oli nukkunut, kun tunsi itseään olkapäästä kovasti pudisteltavan.

„Mitä nyt?“ kysyi Petter. „Kuka siinä?“

„Minä se olen, herra luutnantti,“ vastasi Swinburnen ääni. „Tulkaa pian kannelle, siellä on tekemistä.“

Swinburne riensi ylös. Petter pukeutui kiireesti ja seurasi perämiestä, joka kannella jo kutsui miehiä kokoon.

„No, Swinburne, mikä hätänä?“ kysyi Petter.

„Ettekö kuule mitään?“ kysyi puolestaan perämies, viitaten kädellään yön pimeyttä kohti.

„Kyllä; kuuluuhan sieltä airojen loisketta.“

„Niin, herra luutnantti, ja panenpa pääni pantiksi, että ne ovat nuo espanjalaiset, jotka me tänään päästimme vapaaksi. He ovat löytäneet apulaisia ja tulevat nyt anastamaan laivaamme, kun tietävät, että täällä on ainoastaan kymmenen miestä.“

Petter käski lataamaan kaikki pyssyt ja riensi takaisin kajuuttaan ottamaan miekkaansa ja pistolejansa.

Meri oli siloinen kuin peili ja ilma niin tyyni, että Swinburne oli kuullut airojen loiskeen jo melkoisen kaukaa.

Palattuaan kannelle piti Petter miehilleen lyhyen puheen, huomauttaen, että nuo hurjat espanjalaiset varmaankin surmaisivat heidät kaikki tyyni, jos vain pääsisivät voitolle. Merimiehet päättivät puolustaa henkeänsä niin uljaasti kuin mahdollista. Joka miehellä oli kaksi ladattua pyssyä ja kaksi pistoolia; kanuunat olivat myöskin ladattuna, mutta niitä ei voitu käyttää, kun laivan oli tyynessä mahdoton liikkua.

Viholliset veneet lähestyivät nyt täpö täynnä miehiä, ja toivoivat pääsevänsä laivaan äkkiarvaamatta, kun sieltä ei kuulunut hisaustakaan. Molemmat veneet eivät

tulleet rinnakkain, vaan toinen oli paljon jäljempänä, jonka tähden Petter käski ampua molemmat pyssyt ensimmäiseen veneesen; sillä jos kerran se saatiin kykenemättömäksi taisteluun, niin kuunarin miehistö kyllä kykeni torjumaan toista venettä. Kun vene pääsi noin kahdentoista jalan päähän, antoi Petter merkin, ja pyssyt paukahtivat. Jotkut viholliset pudottivat aironsa, mutta toisia siirtyi havoittuneiden sijaan, ja vene lähestyi lähestymistään.

„Tähdätkää hyvin tällä kertaa, pojat!“ kehoitti Swinburne, „sillä kohtapa joutuu tuokin toinen vene. Herra luutnantti, voitte päästää kuunarin liikkeelle, alkaa jo tuntua tuulta.“

Uudestaan pamahti kymmenen pyssyä venettä kohti ja se laukaus näytti vaikuttavan tehokkaasti. Kuitenkin alkoivat ne espanjalaiset, jotka vielä kykenivät taisteluun, kiivetä laivan seiniä myöten ylös; vaan Petterin miehet antoivat heille asianmukaiset tervetuliaiset. Tuuli kiihtyi, Swinburne juoksi peräsimen luo ja laiva alkoi viiltää veden pintaa. Jopa se oli hyvän matkan päässä veneistä, vaan kääntyi äkisti ja purjehti toisen veneen päällitse niin että kaikki siinä olevat espanjalaiset joutuivat aaltojen uhriksi, siten kärsien rangaistuksen kiittämättömästä kavalluksestaan.

Kuunari purjehti hyvällä tuulella Barbadosia kohti, mutta ei se ollut sinne asti saapuva. Aamun koittaessa viskautui Petter riippumatossaan kajuutan seinää vasten ja kuuli samalla epäilyttävää veden kohinaa. Päästyään jaloillensa huomasi hän laivan olevan sivullaan. Hän riensi kannelle, jossa kaikki miehet olivat koossa, ja kuuli kovan tuulen-puuskan kaataneen laivan. Swinburne oli siepannut kirveen ja hakkaili sillä suuren maston köysiä. Kun hän ei yksin näyttänyt ehtivän tehdä työtänsä kyllin pian, sieppasi Petterkin kirveen, joka onneksi sattui olemaan lähellä, ja yksin voimin onnistui heidän saada masto erilleen laivasta. Sepä sitte olikin ainoana pelastuskeinona, kun viimeinen vene oli laivan kallistuessa jäänyt

alapuolelle. Kuunari täyttyi pian vedellä, nousi pystyyn ja upposi sitte, vetäen mastonkin muutamaksi silmänräpäykseksi kurimukseensa. Sitte nousi masto siinä kiinni pysyttelevien miesten kanssa jälleen pinnalle. Meri rauhoittui pian ja vähitellen tuli aivan tyyni. Petter oli Swinburnen vieressä ja lukien merimiehet huomasi olevan jok' ainoan pelastuneen.

„Minä en juuri silloin ollut kannella, herra luutnantti", sanoi Swinburne, „muuten ei olisi tällaista onnettomuutta tapahtunut Minä tunnen nämä tuulenpuuskat, ne näkyvät jo kaukaa valkoisista aalloistaan, ja minä olisin ehtinyt kääntää laivan."

„Kyllä minä tiedän, ett' ei teissä syytä ole", vastasi Petter. „Meidän pitää nyt luottaa Jumalaan, ehkäpä pelastumme."

„Emme me ole kaukana maasta, herra luutnantti, mutta pelkään haikaloja."

Niitä pelkäsi Petterkin sekä katseli usein pitkin meren pintaa tai tähysteli alas syvyyttä kohti, mutta ei toki noita hirviöitä näkynyt.

Ilma pysyi tyynenä ja auringonsäteet paahtoivat polttavasti haaksirikkoisten päitä, heillä kun ei ollut hattuja, tuskinpa paljon vaatteitakaan, kun enimmät olivat sikeimmästä unesta juuri heränneet. Päivän kuluessa tuntuivat kärsimiset yhä tuskallisemmilta, ei pienintäkään tuulen henkäystä tuntunut, Petteriä rupesi pyörryttämään, hänen rohkeutensa väheni, silmien valo sammui, ja hänestä jo olisi haikalakin ollut tervetullut tekemään loppua tuskista. Silloin hänet äkisti herätti Swinburnen ääni.

„Totta tosiaankin, tuolla on vene! Pysykää vielä pari minuuttia vaipumatta, niin pelastumme kaikki."

Todellakin lähestyi vene neekerien soutamana, jotka olivat lähteneet pyytelemään siipikaloja. Neekerit huomasivat maston, sousivat sen luo, vetivät veneesensä nääntyvät miehet ja antoivat heille vettä, josta he kaikki tunsivat virkistyvänsä.

„Katsokaas tuonne, herra luutnantti!“ sanoi Swinburne, oltuaan noin viisi minuuttia veneessä, ja viittasi kädellään mastoon päin.

Petter katsahti sinne päin ja kauhukseen näki suuren haikalan pistävän päätään vedestä. Petter kiitti Jumalaa onnellisesta pelastuksestaan.

Kahden tunnin kuluttua saapuivat haaksirikkoiset Barbadosiin, jossa heidät heti vietiin sairashuoneesen. Petter oli saanut aivokuumeen, eikä O'Brien poistunut koko sairausaikana hänen vuoteensa vierestä. Kolmen viikon kuluttua oli Petter kaikkine kumppaneineen jälleen terve, niin että voi astua palvelukseensa Merikäärmeelle, joka nyt oli valmis. O'Brien sai amiraalilta käskyn lähteä viemään virkakirjeitä Englantiin, ja kolmen päivän kuluttua nosti priki ankkurinsa. Ihanimmalla ilmalla sujui matka nopeasti. Englannin rantaan saavuttua läksi O'Brien heti viemään kirjeitä Lontoosen. Siellä hänet otti amiraali-loordi ystävällisesti vastaan, kiitellen häntä hyvin onnistuneesta palveluksestaan. Kohta nimitettiin hänet muhkean frekatin päälliköksi, jonka tuli purjehtia Itä-Indiaan. Petter pääsi frekatille ensimmäiseksi luutnantiksi ja molemmat saavuttivat Itä-Indiassa mainetta ja kunniaa monen saaren valloittamisella. Kun frekatti monen vuoden kuluttua palasi Englantiin, ylennettiin O'Brien monien ansioiden tähden paroonin arvoon, ja Petter Simpel prikin päälliköksi.

Petterin vielä ollessa Lontoossa tuli hänelle eräänä päivänä äkkiarvaamatta vieraita, kenraali O'Brien ja hänen tyttärensa Celeste. Englantilaiset sotajoukot olivat vähää ennen valloittaneet Martiniquen saaren ja kenraali O'Brien oli lähetetty sotavankina Englantiin, jossa hän kuitenkin pian pääsi vapaaksi, kun kunniasanallaan lupasi olla taistelematta englantilaisia vastaan. Hän jäikin lapsuutensa kotimaahan elämään rauhassa. Celeste tuli Petterin puolisoksi, jonkahan asian lukija varmaankin jo on edeltä päin arvannut. Mutta yhtä luja kuin se pyhä liitto, joka yhdisti kertomuksemme sankarin ja hänen entisen uskollisen hoitajansa, oli myöskin ystävyyden liitto, joka Petteriä ja O'Brieniä yhdisti yli maiden ja merienkin.

Werner Söderström'in kustannuksella on ilmestynyt:

Hihhuleita. Kuvauksia Itä-Suomesta. Kirjoitti *Jac. Ahrenberg.* Suomensi Aatto S. Hinta 1 m. 75 p., sid. 2 m. 25 p.

„— — Hyvin onnistuneita, väritykseltään vaihtelevia, tuommoisia kuvaelmia voisi useampia luetella, niinkuin lumireenajo ensimmäisessä luvussa, hihhulin saarna eräässä kestikievarissa ja ennen kaikkea muutamain hevoskauppiaitten peloittava harhaileminen eräänä myrsky-yönä Laatokan jäällä.“

Unkarilainen Nabob. Romaani. Kirjoittanut *Mauri Jókai.* Unkarin kielestä suomensi Niilo S. Vainio. Kolme osaa. Tekijän kuvan ja elämäkerran kanssa. — Hinta yhteensä 4 m. 75 p.

Tämä on kaikista Jókain romaaneista se, jota Unkarissa on enimmin luettu ja josta useimmat painokset on otettu, se on koko kansan lempiromaani. Seuraava romaani, sekin hyvin jännittävä, pidetään tälle jatkona.

Zoltán Kárpáthy. Kirjoittanut *Mauri Jókai.* Suomensi Niilo S. Vainio. Hinta 3 m. 75 p.

Pohjoisnavalta päiväntasaajalle. Helppotajuisia esitelmiä pitänyt toht. *A. E. Brehm.* Kuvat etevien piirtäjäin tekemät. Yhteensä 10 vihkoa à 85 p., sidottuna korukansiin 12 m.

„— — Se on kaikkialla herättänyt suurta ihastusta ja täydellä syyllä, sillä mestarillisella tavalla siinä kuvaillaan luonnon suuria ihmeitä, ihmisten ja eläinten kirjavaa elämää maailman eri osissa. — —“

Tieteen Satumaailma. Kirjoitti *A. Buckley.* Suomensi Alli Nissinen. Teosta kaunistaa 70 kuvaa. Hinta 3 m. 90 p., koruk. 5 m.

„— — Teos perustuu kauttaaltansa luonnon ilmiöiden tieteellisiin tutkimuksiin, joiden tuloksia se tuo ilmi mitä opettavimmalla ja miellyttävimmällä tavalla, vieden lukijansa sadun maailmasta tieteen ihmeellisillä ilmiöillä täytetyille aloille. Kirja on hauska lukeneestakin miehestä. —“

Suuret keksinnöt. Kirjoitti *L. Thomas.* Suomeksi sovitteli ja mukaili K. Suomalainen. Teoksen kaunistuksena ja esityksen valaistuksena on 277 kuvaa. Hinta 6 m. 80 p., sid. 7 m. 50 p. koruk. 8 m. 25 p.

Kansantajuisessa ja erittäin miellyttävässä muodossa esitetään sekä entisen että nykyisen ajan keksinnöitä. Keksintöjen kautta on yhteiskunnallinen elämä kehittynyt, niiden kautta on sivistys kasvanut, siis lienee jokainen sivistystä etsivä nuorukainen halullinen sekä velvollinen oppimaan tuntemaan, mitä nämä ihmisjärjen voitot ovat ja mitenkä ne on saatu.